

Heemkundevereniging

“de heerlijkheid herlaar”

Jaargang 26, nr.2, december 2020

Colofon

Bestuur vereniging:

Koos Loose, voorzitter
telefoon 06-10 05 39 85
John Barendregt, secretaris
telefoon 06-53 49 13 28
Bernard Bonga, penningmeester
telefoon 06-46 00 61 71
Jan Spit, lid
telefoon 073- 551 48 28
Robert van Erp
telefoon 06-51 41 92 72

Postadres:

Schijndelseweg 3,
5271 BK Sint-Michielsgestel

Website:

www.deheerlijkheidherlaar.nl

E-mail:

info@deheerlijkheidherlaar.nl

Bankrelatie:

Rabobank Sint-Michielsgestel
IBAN NL54 RABO 0133 6987 42

Contributie per jaar:

€ 17,50 voor leden
€ 12,50 voor gezinsleden
€ 7,50 voor aspirant-leden
€ 27,50 voor donateurs en
begunstigers
€ 25,00 voor leden die Den
Heertgang en de
nieuwsbrieven per post
ontvangen

Heemhuis:

in het souterrain van Beekvliet,
Seminarielaan Sint-Michielsgestel
Geopend:
op afspraak,
tel: 073-551 43 59

Redactie “Den Heertgang”:

Frans Cooijmans
Ruud van Aart
Thijs Braam
Piet Donders

Redactie adres:

Schijndelseweg 3
5271 BK Sint-Michielsgestel
info@deheerlijkheidherlaar.nl

Drukwerk:

Drukkerij “Herlaar”

Ontwerp omslag:

Jan Veenman

Voorwoord van de redactie

Is een jeugdvereniging die 75 jaar oud is nog een jeugdvereniging? Natuurlijk wel. Dit jaar bestaat de Verkennerij in ons dorp 75 jaar. De club die in 1945 begon als de Pioniers en zich een jaar later aansloot bij de Katholieke Verkenners is met de tijd meegegroeid tot Scouting.

Deze Heertgang is eigenlijk een bundel verhalen. Het eerste artikel schetst het ontstaan van het jeugdwerk in Nederland en in Sint-Michielsgestel. Daarna beschrijven enkele leden van Scouting niet alleen de geschiedenis van de Petrus Dondersgroep, de Gestelse afdeling van Scouting Nederland, maar ook hun eigen ervaringen als lid en als leiding. De lezer krijgt zo een inkijk in het reilen en zeilen van deze actieve vereniging, die zich zowel in haar groepsbijeenkomsten als in de dorpsgemeenschap manifesteert.

Wij danken Scouting, in het bijzonder Niek van den Biggelaar en Jan Spit voor de tijd en de moeite die besteed is aan het aanleveren van de teksten en de foto's.

INHOUDSOPGAVE

3	De jeugdbeweging, Scouting vóór “Petrus Donders”
3	Kader en ontstaan (de eerste oprichtingsgolf)
14	Na de oorlog: de tweede oprichtingsgolf
20	Hoe de Petrus Dondersgroep begon
24	De Petrus Dondersgroep en de invloed van de R.K. Kerk
30	De Voortrekkers van de Kardinaal Mindszentystam
34	Scouting 1987 – 2008, Scout voor het leven
34	1987-2000: Scouting door de ogen van een kind
38	2000-2008: Scouting door de ogen van een stafid
42	De clubhuizen van de Petrus Dondersgroep
44	Ter afsluiting

DE JEUGDBEWEGING, SCOUTING VÓÓR “PETRUS DONDEERS”

Ruud van Aart

DE JEUGDBEWEGING: KADER EN ONTSTAAN

Toen op 25 juni 1945 de verkennerbeweging in Sint-Michielsgestel werd opgericht, gebeurde dat in de tweede oprichtingsgolf. De eerste, die van het einde van de negentiende en begin van de twintigste eeuw, was méér een jeugdbeweging dan de tweede. Om dat toe te kunnen lichten, gaan we eerst terug in de tijd en wel naar de negentiende eeuw, de eeuw van het rationalisme, maar ook van de (neo)romantiek. De veranderende maatschappij van die tijd vormde het kader waarin verschillende nieuwe bewegingen ontstonden, waarvan de jeugdbeweging er één was.

Rationalisme en romantiek

In dat rationalisme vertrouwde men op wat men waarnam. De exacte wetenschappen kwamen tot ontwikkeling. Nieuwe uitvindingen werden gedaan. Maar er kwam ook kritiek op de religieuze uitgangspunten, waartegen uiteraard de kerk op haar beurt weer stelling nam. De industriële revolutie deed haar intrede, met daarbij ook uitwassen in de arbeidsverhoudingen. Tegen het einde van de negentiende eeuw organiseerde zich het internationale proletariaat, werd hervorming van wetgeving nodig en vormden zich vakverenigingen die verbetering van de arbeidsverhoudingen af wensten te dwingen.

Tegelijk is er aan het einde van die negentiende eeuw bij de burgerij, bij de betere stand, een herleving van de romantiek, het verlangen naar de natuur, het eenvoudige leven, vrij zijn van conventies en het gelukkig zijn.

De tegenstelling van enerzijds de (neo)romantiek en anderzijds de harde rationele en materiële werkelijkheid, ondanks de toegenomen welvaart, werkte revolutionair. Zij leidde ertoe dat steeds meer mensen zich verenigden, elkaar opzochten en onderling discussieerden. Er ontstond het besef van een gezamenlijk belang. De partijvorming en het socialisme trok aan.

Daarnaast waren er ook veel andere bewegingen, zoals het emancipatiestreven van de vrouw en het streven van de jeugd om zich vrij te maken. “Er is geen vernieuwing zonder strijd”, schrijft Mooy in 1919 terugblikkend. “*Altijd zijn er aanhangers van het oude door wie al het nieuwe met achterdocht wordt tegemoet gezien: steeds zijn er ook vurige temperamenten onder de jongeren, die in hun geestdrift voor het nieuwe ide-*

aal al de deugden van het voorgaande geslacht negeren en met eenzijdigheid hun eigen ideeën voorstaan”. Er is dus een dubbele tegenstelling, die tussen burger en arbeider en die tussen de jeugd en de volwassenen. Hieruit ontstaan verschillende typen jeugdbewegingen.

Ontstaan jeugdbewegingen

Volgens Harmsen¹ leidde omstreeks 1900 het sociale conflict tot de linkse jeugdbeweging en het generatieconflict tot de vrije jeugdbeweging. Daarnaast onderscheidde hij nog de ‘blauwe’ en rechtse jeugdbeweging. Zij werden alle gegrepen door de humanitaire en sociale idealen en gingen – gedreven door romantische sentimenten – voor deze idealen ijveren. ‘Blauw’ refereert aan het destijds enorme probleem van het drankmisbruik. De padvinderij schaaft hij onder de rechtspolitieke jeugdbeweging. Tot de linkse jeugdbeweging behoorden onder andere de Socialistische Jongeren Bonden (SJB) en de jeugdbeweging van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij (SDAP), de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC). Maar er waren er nog veel meer, met name die het idealisme van deze verenigingen weergeven: De Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, De Zaaier, De Vredescouts en zo meer. Antimilitarisme was na de Eerste Wereldoorlog ook een veel onder jongeren levend thema.

Bij de vrije jeugdbeweging was geen sprake van een verenigingsorganisatie. Jeugd werd met elkaar verbonden door een verenigingsblad. Dat laatste gold zeker voor de kwekelingenbeweging. Onder de leerlingen van de Rijkskweekscholen – en iets later ook op de normaalscholen – werd vanaf 1903 de ‘Kwekelingen-Bode’ uitgegeven. Dat periodiek bracht de geesten bijeen zonder dat er sprake was van een bond.

Wat hen verenigde was het generatieconflict, het zich afzetten tegen het ouderlijk gezag, het strenge gezag op de scholen en de scheiding der seksen. Het omgaan met elkaar kreeg vorm in een jaarlijkse algemene vergadering, in wandeltochten, trek- en kampeertochten. Een bond ontstond er pas in 1908. Sommigen zochten er ontspanning, anderen echter wilden zich als een groep van jonge, zelfbewuste mensen profileren die idealen nastreefden als broederschap, reinheid, schoonheid, waarheid, enzovoort.

De kiem van de verkennerij

De rechts politieke jeugdbeweging wordt door Harmsen als een afzonderlijke klasse beschouwd. Met 'rechts' bedoelt hij de betere stand, want de jeugd van de vrije en socialistische jeugdbeweging bestond vooral uit de arme, kleine burgerij en de arbeidersklasse. Hij constateert – verwijt bijna – dat de jeugd uit de gegoede kringen, die de middelbare scholen en universiteiten bevolkten, door het linkse jeugd idealisme onberoerd bleven². Het was in zoverre een aparte klasse dat deze jeugd zich net als de arbeidersjeugd wel afzette tegen de anderen, maar veel meer gezagsgetrouw was. Het in 1911 opgerichte blad 'De Padvinder' stelde dat "het erom gaat de jeugd weg te leiden uit de omgeving van de ontevredenen" en later "om de jeugd te waarschuwen voor de socialisten en de godloochenaars"³. "Voor zover onder de middelbare scholieren van een zich distantiëren van de wereld van de volwassenen gesproken kon worden, beperkte zich dat tot het op eigen houtje naar buiten trekken en kamperen", stelt de links georiënteerde Harmsen enigszins denigrerend. Volgens hem werd dit na 1910 vrij spontaan optredende verschijnsel door leidende figuren uit legerkringen spoedig dienstbaar gemaakt aan de verhoging van de weerbaarheid van ons land. Deze jeugd vond elkaar in een nieuwe beweging die kwam overwaaien uit Engeland.

Het pionierswerk van Robert Baden-Powell

Het was daar, in Engeland, begonnen met een boek: dat van Robert Baden-Powell, die als de grondlegger van de scoutingbeweging wordt beschouwd. Na een verblijf in Zuid-Afrika, waar hij in een Brits regiment deelnam aan de Boerenoorlog en met de ervaring die hij opdeed in India schreef hij meerdere boeken, waar-

Een tekening van Baden-Powell, gemaakt door Rinus Bevers, een van de oud-staffleden.

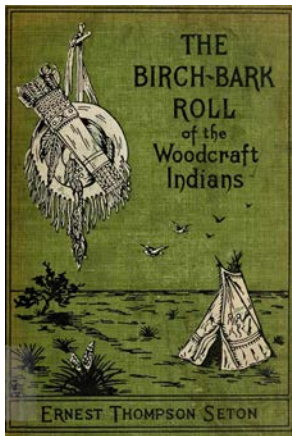
onder "Aids to Scouting". Dat laatste boek was bestemd voor verspieders in het Britse leger, maar werd, niet geheel tot zijn verbazing, in Engeland ook veel gelezen door jongens. Onder hen werden duizenden exemplaren verkocht en er werden op basis van dit boek ook spelen bedacht.

In 1907 brengt hij een scoutingboek uit, specifiek voor jongeren en vanaf dat moment neemt scouting in Engeland een hoge vlucht. Baden-Powell zelf neemt daarbij het voortouw en is er de grote stimulator. Het slaat over naar Nederland. In 1910 wordt in Nederland de eerste scoutinggroep opgericht en door Baden-Powell zelf geïnstalleerd. Ook hier gaat de ontwikkeling snel⁴. In Nederland ontstaan twee organisaties, de Nederlandse Padvindere Organisatie (NPO), opgericht in 1911 en de Nederlandse Padvindere Bond (NPB) uit 1912, die in 1915 onder initiatief van Prins Hendrik worden samengevoegd onder één beweging: de Vereniging De Nederlandse Padvindere (NPV), onder voorzitterschap van Generaal Van Heutz. De beweging had dus een 'hoge erkenning', maar kreeg ook een 'militaristische' kleuring.

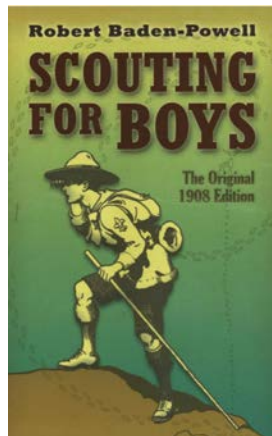
Harmsen spreekt van een ideologische en methodische opzet van de scoutbeweging in Engeland. Hij stelt: "*Het autoritaire en de accentuering van het nationale van de padvinderij maakten deze beweging tot de tegenpool van de humanitair en pacifistisch gezinde vrije jeugdbeweging. Tussen deze laatste en de padvinderij bestonden noch organisatorische noch geestelijke banden. De padvinderij rekruteerde zijn leden uit gegoede kringen. En dit is begrijpelijk, want vrije tijd, fiets en kampeeruitrusting waren destijds een privilege van de beter gesitueerden*".

Seton versus Baden-Powell

Baden-Powell organiseerde in 1907 in Engeland de padvinderebeweging 'to be a feeder for the army', maar had het verkennerijspel niet zelf bedacht maar ontleend aan een door Seton gestichte Amerikaanse jeugdbeweging en diens boek 'The Birch Bark Roll of the Woodcraft Indians'. Later zou deze ontleening door het publiek geheel zijn vergeten en kreeg Baden-Powell alle eer, de eer die hem overigens in 1927 werd betwist en daarna ook door Baden-Powell erkend. In de geschiedschrijving is dat sindsdien echter niet meer gecorrigeerd. In tegenstelling tot Seton gaf Baden-Powell aan zijn padvinder-

Het boek van Ernest Thompson Seton, dat in 1907 verscheen, vormde de basis voor de methode van het verkenner spel, die Baden-Powell een jaar later vastlegde in "Scouting for boys"

rij een christelijk, nationalistisch, autocratisch en paramilitair karakter. "Vooraf in het begin was Baden-Powell in dit opzicht verbluffend openhartig en hield de jeugd een uitgesproken imperialistisch ideaal voor ogen", stelt Harmsen. Na 1918 zou het oorspronkelijk beginsel anders worden geïnterpreteerd onder invloed van het veld winnende jeugd idealisme. In 1920 schrijft het Leidersblad: "Scouting is voorbereiding voor de nieuwe tijd, scouting geeft aan de mens Het Leven Terug en voert hem in de sfeer van het Hoge Reine".

De gevolgen van de Eerste Wereldoorlog

Het jeugd idealisme heeft in de Eerste Wereldoorlog een pacifistische draai gemaakt. Dat was begrijpelijk, want, hoewel Nederland niet deelnam aan de oorlog en neutraal bleef, kreeg zij wel te maken met de ernstige gevolgen ervan. Vóór de oorlog was er een redelijk grote welvaart, maar in de oorlog zelf raakte de economie ontregeld. Zo moest er een distributiesysteem worden opgezet voor brood en andere levensmiddelen en daalde de broodrantsoenering tot twee ons of vier sneden brood per hoofd per dag. Maar er werden ook grote oorlogswinsten gemaakt. "Tegenover de vaak baldadige luxe van de nieuwe rijken stak de nood van velen in de grote steden scherp af", stelt Novem, "In 1918 nam het aantal vermogenden met meer dan een miljoen gulden bezit, met 350 toe"⁵. Na de oorlog werd de situatie niet veel beter. In 1923 leefde de economie in Nederland echter weer op. De werkloosheid daalde van 11% naar 6% in 1929, het jaar van de beurscrisis. Daarna nam de werkloosheid fors toe en los daarvan ook de armoede door dalende lonen. In 1933

was de crisis zo erg dat wereldwijd 2,4 miljoen mensen de hongerdood stierven en 1,2 miljoen mensen zelfmoord pleegden⁶. Ook in Sint-Michielsgestel dreunde het door. B&W klaagden over de toename van het aantal werklozen en moest de lonen van haar ambtenaren met 3% korten. Pas in 1936 leek aan de crisis een einde te komen. In de periode na 1918 was de politieke onrust gebleven. De jeugd reageerde daarop.

De R.K. Kerk en haar aanvankelijke bezwaar tegen de scouting-beweging

Lag de kerk in socialistische kring en bij de arbeiders al niet goed, ook de ontwikkeling van de natuurwetenschappen maakte de burger sceptisch tegenover het geloof. Het zijn de twee voornaamste oorzaken van de aan het begin van de twintigste eeuw ingezette ontkerkelijking, die vooral plaats vond in de grote steden. In 1932 werd die ontkerkelijking in het tijdschrift 'Maatstaf' zelfs een epidemie genoemd, een besmettelijke ziekte⁷. De twee pauselijke sociale encyclieken van 1891 en 1931 haalden de scherpe randjes er af, maar konden het tij niet keren.

Geen wonder dus dat de kerk zich afzette tegen het socialisme en de linkse jeugdbeweging. Ook de scoutingbeweging had aanvankelijk niet haar goedkeuring, maar het was in de eigen, de kerk trouw gebleven burgerij, niet tegen te houden. Rond 1915 komen er naast de neutrale verenigingen, christelijke groepen die zich bij de Nederlandse Padvinders Vereniging, de NPV, aansloten. In 1928 gaven ook de bisschoppen zich gewonnen en werden hier en daar ook katholieke verkennergroepen opgericht. In 1930 sloten zij zich niet direct, maar indirect aan bij de NPV: zij behielden een eigen nationale vereniging, de Verkenners van de Katholieke Jeugdbeweging, maar vaardigen een commissaris af naar de NPV.

Al snel na de eerste jongensgroepen werden er ook scoutinggroepen voor meisjes gevormd. Meisjesgroepen werden wel toegelaten tot de NPO en NPB, maar mochten na de samenvoeging niet in de NPV blijven. Voor meisjesgroepen waren er eigen organisaties: de Eerste Nederlandsche Meisjes Gezellen Vereeniging (1911) en het Nederlandsche Meisjes Gilde

(1916)⁸.

In Brabant

In 1911 zou door Eduard van de Mortel de groep De Bossche Verkenners opgericht zijn. De Bossche bisschop was in die periode tegen een dergelijke vereniging, vooral ook omdat beoogd werd hun doel “buiten de godsdienst, langs neutralen weg” te bereiken. Zijn standpunt lag dus in lijn met die van de overige bisschoppen. In 1919 kende ook Waalwijk een padvindergroep - van een neutrale denominatie – maar zij was maar een kort leven beschoren⁹. Bij de Bossche Verkenners zaten maar vijftien jongens. Het padvinders- of verkennerswezen was in die tijd in 's-Hertogenbosch vrijwel onbekend. De verkenners speelden hun spel op de Vugtherheide, waar ze een tent plaatsten en waar water kon worden gedronken, als ze moe en dorstig waren van hun zaterdagse activiteiten. Het doel van de groep was, om te werken aan de opleiding van de Nederlandse jeugd tot goede en flinke staatsburgers.

Nadat de bisschoppen in 1928 ‘om’ waren gegaan, werden in de dertiger jaren in Brabant her en der meer verenigingen van verkenners opgericht. Zo werd in 1930 in 's-Hertogenbosch de St. Tarcisiusgroep opgericht¹⁰, in Waalwijk in 1934 de Andreas Zijlmansgroep en in hetzelfde jaar in Aarle Rixtel de Tarcisiusgroep, en zo waren er meer. In Aarle-Rixtel was het de kapelaan zelf die het initiatief nam voor de vorming van een verkennersgroep. Hij en twee medestanders hadden de steun van een groepscomité dat bestond uit de pastoor, de plaatselijke dokter, de burgemeester en drie burgers. Ze begonnen er in het patronaat met twaalf jongens die ze voor het idee hadden weten te winnen. Een van de eerste opdrachten voor de nieuwe groep was om het Wilhelmus te leren zingen. Belangrijk voor hen waren saamhorigheid, het stoere werk van de hiking en het op weg helpen van de jongens op weg naar hun volwassenheid.

De instemming van de bisschoppen was juist op tijd om mee te kunnen doen aan landelijke evenementen. In 1932 werd op het landgoed Oosterbeek in Wassenaar een Nationaal Kamp georganiseerd. Prins Hendrik verrichtte de opening en Chief Scout Baden-Powell bezocht het kamp. Er waren toen in Nederland al 16.000 leden. In 1937 werd daarna in Vogelenzang-Bloemendaal met 27.000 scouts uit allerlei landen de Wereld-

Jamboree gehouden; ook toen was Baden-Powell er. Voor Nederland was het evenement een unieke gebeurtenis en een nieuwe stimulans voor de beweging. In 1938 werd Prins Bernard voorzitter van de Nationale Padvindersraad.

De R.K. Kerk had haar eigen jeugdorganisaties

Zoals gezegd was de R.K. Kerk niet erg gearmeerd van de rode en blauwe jeugdbeweging en aanvankelijk evenmin van de verkennerij. Zij had haar eigen jeugdorganisaties. Dat waren als eerste de patronaten. In 1902 en 1903 deden de bisschoppen als een pedagogisch offensief een oproep aan de geestelijken in hun bisdommen om in alle parochies patronaten te stichten voor de schoolvrije jeugd¹¹.

Vooral de omschrijving van het doel van de op te richten patronaten liet zien waar het de initiatiefnemers om te doen was: opvoeding, scholing en algemene vorming en dus niet enkel om godsdienstige vorming. Het ging niet om charitas of louter ontspanning, maar de patronaten wilden “in overleg met de ouders de godsdienstige en maatschappelijke vorming van R.K. jongelingen uit de volksklasse bevorderen en hen zodoende voor verderfelijke invloeden beschermen bij hunne opleiding voor vak, ambt of bedrijf”.

Het patronaat werd in de eerste plaats gezien als een onderwijsinstelling voor vorming na de leerplichtige leeftijd. In de bijeenkomsten moest

Het patronaat zat met de R.K. jongensschool “St. Michaël” in één gebouw dat op het huidige Willem-Alexanderplein stond. Het patronaat was gevestigd aan de rechterkant. Voor het gebouw was een grote speelplaats en ook aan de achterkant was een groot, met gras begroeid terrein dat voor buitenspelen gebruikt kon worden. (foto: heemkundevereniging)

'zakelijke ernst' worden gehandhaafd. Vermaak en ontspanning behoorden bij gewone bijeenkomsten zoveel mogelijk te worden geweerd.

Een belangrijke tak van het patronaatswerk was het tekenonderwijs. Dit getuigde samen met de lessen in rekenen van de betekenis die men aan het ambachtsonderwijs hechtte. Ontspanning was een aanvullende activiteit voor die jongens voor wie in het huisgezin onvoldoende mogelijkheden waren om de vrije tijd op een acceptabele manier in te vullen en om de katholieke jongens weg te houden uit het café, de bioscoop en vooral van de straat.

De kern van de ontspanningsactiviteiten bestond uit de zogenaamde zondagnamiddag en -avondbijeenkomsten, waarin de jongens onder toezicht van de leiding in het patronaatsgebouw terecht konden voor het doen van spelletjes, wat praten en zingen en iets te drinken kregen. Daarnaast ontstonden binnen veel patronaten aparte clubs voor sport (voetbal, gymnastiek), toneel, zang, wandelen en andere activiteiten. Rondom de voetbalsport was in deze eerste jaren in het katholieke jeugdwerk een heftige discussie ontstaan. Het belangrijkste bezwaar van de tegenstanders was dat het bedrijven van de voetbalsport tot zedelijke verzuim zou leiden. Daarnaast werden bezwaren geopperd dat 'de voetbal' de zondagsheiliging doorbrak en de jeugd uit de gezinnen weg zoog¹². Andere activiteiten die patronaten ondernamen waren drankbestrijding, spaarkassen, lees- en uitleenbibliotheken, toneelclubs en -uitvoeringen, missieclubs, etc.

De veranderende rol van de patronaten

De patronaten, die zich in de periode tot 1920 juist vooral als onderwijsinstelling profileerden, zagen deze taak meer en meer overgenomen worden door een groeiend aantal ambachtsscholen. Ook de invoering van het zevende leerjaar voor leerplichtige kinderen die geen vervolgonderwijs genoten - in 1920 bij wet toegezegd, maar pas in 1928 ingevoerd - deed de vraag naar door de patronaten verzorgd vervolgonderwijs verminderen. Er kwam in de jaren twintig ook kritiek op de door de patronaten gevolgde werkwijze die als te schools en te weinig enthousiasmerend werd gezien. Daarom werd een offensief ingezet tot wijziging van de patronaatsmethode. Dit leidde tot het uiteenvallen van het patronaat in drie typen van werkzaam-

heden: allereerst de zogenaamde kerngroepen, gemodelleerd naar scouting, die uiteindelijk onder de namen Jonge Wacht en Kruisvaart een vrij zelfstandig bestaan gingen leiden. Dan de zogenoemde vrije clubs, een breed aanbod van hobby-, sport- en scholingsmogelijkheden, en ten slotte de traditionele zondagavondontspanning.

De kerngroepen

De kerngroepen waren nieuw en een duidelijke poging om het patronaat om te buigen in de richting van een jeugdbeweging. De patronaat-activiteiten die nu waren ingesteld op groepen van vaak meer dan 100 jongens, zouden moeten worden omgevormd naar groepen van ongeveer 8 personen onder leiding van een leek, dan wel religieus en een zelfgekozen groepsleider, zodat door het persoonlijke contact tussen jeugdleider en jongens in een vertrouwenwekkende sfeer kon worden bevorderd. De leider raakte goed op de hoogte van wat zijn jongens bezighield en had alle mogelijkheden tot beïnvloeding. Daardoor kon het patronaat werkelijk opvoedend zijn en karaktervorming geven, zo was het idee.

Zo'n kerngroep kwam elke week een uur bij elkaar met als hoofddoel een intensieve beïnvloeding: een korte, pittige bespreking van een godsdienstig-zedelijk vraagstuk, een spel, een korte wandeling. Daarnaast werden zogenoemde vrije clubs ingericht voor ontspanning en specifieke scholing. Ook hier moest in kleinere groepen worden gewerkt.

Uniform, wet en belofte waren een uiterlijk teken van deze kerngroepen. Er kwamen vlaggen en vaandels. De installatieplechtigheid van nieuwe leden en ook van nieuwe leiders werd tot in de details voorgeschreven. De wet werd voorgelezen en de belofte afgelegd. Een gemeenschappelijke groet werd ingevoerd ("*v: Voor Christus, onzen Koning!; a: God wil het, Amen*"), *evenals de wijze waarop deze werd gebracht ("staande in de houding, met gestrekte rechterarm, het geelaat gewend naar dengene, aan wie zij den groet brengen")*. Er kwamen tuchtregels, zoals het in de houding staan bij binnenkomst van directeur of leider en bij de opening van de groepsbijeenkomst en er werden officiële signalen ingevoerd. Al dit ceremonieel had veel weg van dat van scouting. Het voorschrijven ervan in deze Bijzondere Methodiek diende vooral de uniformiteit van het uiterlijk te vertonen. Subtiel werd in de

toelichting opgemerkt 'dat bepaalde symbolen en uiterlijke vormen opzettelijk in een iets andere vorm of kleur zijn vastgesteld op verzoek van andere organisaties, opdat er geen misverstanden of verwarring ontstaan', lees: van de verkenners. De jeugd werd ingedeeld in drie rangen waarvan de eisen voornamelijk in de sfeer van de vaardigheden (knopen leggen, kaartlezen, seinen) lagen.

De Jonge Wacht

In 1932 werd voor deze patronaatsgroepen de naam Jonge Wacht ingevoerd. In het diocees Haarlem ontstond een meer religieus getinte variant in De Kruisvaart. Het ging De Jonge Wacht niet voor de wind. Een probleem was het bereik. Volgens een enquête die in 1937 in de bisdommen Utrecht en Den Bosch werd gehouden, was de Jonge Wacht daar vooral populair onder 13- en 14-jarigen. Vanaf die leeftijd werd het enthousiasme snel minder.

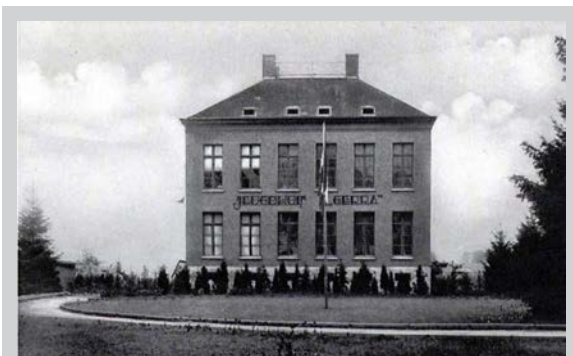
Hoewel er onder de leiders en de technische staf ook geestelijken waren, leidde de groei van het aantal leken in de Jonge Wacht tot een herbezinning op de rol van de priester in de vereniging. De lekenleider had de directe leiding en daarmee zakte de rol van de religieus naar de achtergrond. Oplossingen werden bedacht in de rol van zielzorger, de taak om leiders te selecteren, mee te beslissen in het samenstellen van programma's en het nadrukkelijk aanwezig zijn bij bijeenkomsten en speciale gelegenheden. Gevraagd werd dat de priester, wanneer die ook aalmoezenier van een verkennersgroep was, de aandacht gelijkelijk over beide organisaties zou verdelen en niet teveel met de verkenners op zou trekken. Dat was een gevoelig punt voor de Jonge Wacht.

Tegen het einde van de jaren dertig nam het gebruik van godsdienstige en liturgische thema's als achtergrond voor instructie en spel af. De ontspanning en met name het zogenoemde 'buitenleven' werd steeds belangrijker. De Jonge Wacht ging op zomerkamp en bracht op gezette tijden een weekend 'buiten' door. De gewone groepsbijeenkomsten vonden steeds meer plaats in de openlucht, steeds minder in de patronaatslokalen. En wanneer deze gebruikt werden, waren ze omgetoverd in kleine groepsboekjes.

Het zomerkamp van de Jonge Wacht vond niet plaats in tenten maar in het zogenaamde bivak,

een gebouw, waarin slaap-, eet- en kookgelegenheid was. Kamperen in tenten was, ingevolge een bisschoppelijk besluit, voorbehouden aan de katholieke verkenners. De Jonge Wacht was daarom aangewezen op de eigen buitencentra en vakantiehuizen. Vaak waren dat kloosters en pensionaten die hun gebouwen in de zomermaanden op die manier ten nutte maakten. Volgens het Jaarboek van het Onderwijs en de Opvoeding uit 1939 beschikte het bisdom Den Bosch daartoe over De Witte Bergen te Vught¹³ en Huize Gerra te Haaren.

De diocesane patronatenbonden hieven zich

Huize Gerra in Haaren werd in 1854 gebouwd als bisschoppelijk paleis voor Mgr. Zwijsen. Het staat langs de grote weg naar Tilburg, naast de oprijlaan van Haarendaal, het voormalige grootseminarie. Van 1934 tot 1939 bood het onderdak aan de Broeders van Dongen, die er een jeugdhuis leidden. (bron: www.bhic.nl)

Van 1939 tot 1954 lag op de Oirschotse Hei, onder Oostelbeers, Oirschot en Vessem, een kamp van 130 hectaren voor jeugdverenigingen, met de naam 'De Witte Bergen'. Compleet met een stenen bivakhuis "De Heihoef", barakken, een kapel en een zwembad. Na de opheffing werd het complex door het toenmalige ministerie van oorlog nog enkele jaren als legerplaats in gebruik genomen. (bron: www.canonvanoirschot.nl en www.reliwiki.nl)

zelf tussen 1934 en 1937 op en gingen op in de diocesane KJC's. (Katholieke Jongens Centrale). In de loop van 1939 werden besprekingen geopend tussen Jonge Wacht en Kruisvaart over hernieuwde eenheid. Het uitbreken van de oorlog schoof deze besprekingen op de lange baan. Pas na de oorlog gingen de vijf bisdommen weer samen, toen in het verband van het Jongensgilde.

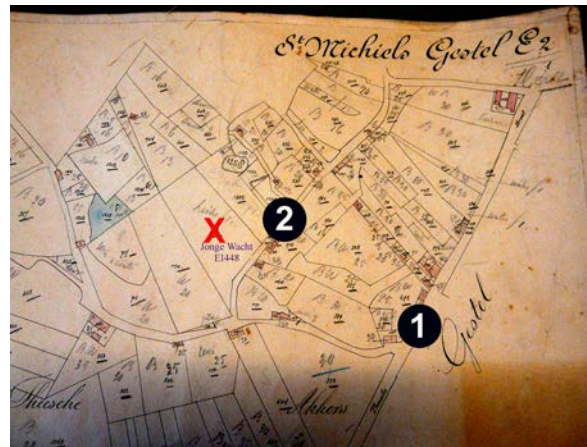
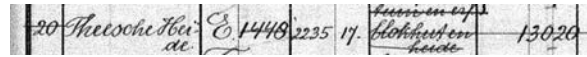
De Jonge Wacht, gefotografeerd voor het Patronaat. Op de bovenste rij, vierde van links staat Gerrit van der Bruggen (1919-1994) op de tweede rij van boven, vijfde van links, staat Coen van Buuren (1921-2006). (foto: familiearchief Jan van Buuren)

In Sint-Michielsgestel

Wanneer precies het Patronaat in Sint-Michielsgestel is ontstaan, weten we eigenlijk niet. Het meest waarschijnlijk is het dat het in 1911 is gesticht, toen ook de R.K. Jongensschool "St-Michaël" werd opgericht en het gebouw van die school aan het huidige Willem Alexanderplein werd geopend. In die school waren de twee vleugels bestemd voor het patronaatswerk. In één van de twee vleugels werd in 1916 de vakteekenschool gehuisvest, met twee onderwijzers en 36 mannelijke leerlingen. In de andere vleugel vonden de clubs een plek.

Waarschijnlijk is, toen in 1932 landelijk het besluit viel om de patronaten te hervormen en De Jonge Wacht (JoWa) op te richten, dat ook gebeurd in Sint-Michielsgestel. We beschikken slechts over een foto uit 1935 waarop de Gestelse JoWa-vereniging is afgebeeld, de André de Thayegroep, staand voor de school annex patronaatsgebouw¹⁴. De groep zou in 1938 naar Amsterdam zijn geweest om het 40-jarig jubi-

leum van Koningin Wilhelmina te vieren. Vanaf juni 1939 beschikte De Jonge Wacht over een blokhut en bijbehorend terrein – een bivak - op de Theereheide dat de naam Pater Donders Bivak kreeg en dat op een zondag in die maand na een H. Mis én het Lof, plechtig werd ingezegend. Men was er vanuit de kerk 'met vliegende vaandels en slaande trom' naar toe getrokken. Ook de JoWa-afdelingen Dinther en Berlicum zijn erbij aanwezig geweest. Het Wilhelmus werd gezongen en de dag werd afgesloten met een voetbalwedstrijd¹⁵.

Op een oude kadastrale kaart is de plaats van het clubhuis van de Jonge Wacht aangegeven. Het stond op een braakliggend stuk zandgrond in de Theereheide, dat door de mensen die daar omheen woonden het Heike werd genoemd (zie ook Den Heertgang 2018, nr. 2). Door die kaart te vergelijken met topografische kaarten van 1953 en 2015 blijkt, dat daar nu het begin van de Cyrpessenlaan is.
1 = Theerestraat, 2 = Ericastraat, X = plaats clubhuis Jonge Wacht.

Een koempoelan in Sint-Michielsgestel

Bij een besluit van 30 juni 1936 was door de gemeenteraad besloten een perceel gemeentegrond¹⁶ in de Theereheide en gelegen aan de huidige Esscheweg, destijds Heiweg genoemd, als kampeerterrin beschikbaar te stellen voor gebruik door de R.K. Verkenneren en Welpen. In de gemeenteraad werd echter betwijfeld of het kampeerterrin geschikt zou zijn vanwege de onoverzichtelijkheid ervan, hoewel er een geschiktheidsverklaring van de Diocesaan Commissaris van de Katholieke Verkenneren lag. Uiteindelijk heeft de raad de maand erop besloten het besluit effectief te maken ten behoeve van de verenigingen die zouden aangeven van het terrein gebruik te willen maken.

Al vrij kort daarna moet er vanuit de Katholieke Verkennerij een verzoek zijn binnengekomen om een koempoelan – Maleisch voor een bijeenkomst of vergadering van leiders, ‘een soort landdag voor de leiding’, schrijft het blad *De Zuid Willemsvaart* – in Sint-Michielsgestel te organiseren, want op 25 januari 1938 berichtte het *Dagblad voor Noord-Brabant en Zeeland* daarover een voornemen. In datzelfde jaar werd in Lunteren een koempoelan georganiseerd door de Nederlandse Padvindere.

De vooraankondiging van de Koempoelan (bron: www.delpher.nl)

Een kadastrale kaart van 1880, gevonden door Jef van Veldhoven, laat zien dat het gemeentelijke kampeerterrin, perceel E614, een groot perceel is op de hoek van de huidige Esscheweg en de Eikenlaan. Op dat perceel staan nu enkele villa's en de tennisclub Thadia én Scouting hebben er nu hun accommodaties. Ook een groot deel van de gemeentebossen staat op dat perceel. Scouting gebruikt die bossen nu voor zijn spelen.

Het is dit terrein aan de Esscheweg geweest waar in het weekend van 11 en 12 juni 1938 op de gemeentelijke kampeerterrinen door de Katholieke Verkenneren de 8e koempoelan werd georganiseerd, waaraan door duizend tot twaalfhonderd leiders en leidsters werd deelgenomen en die ook werd bezocht door enkele hoogwaardigheidsbekledere, waaronder de bisschop, Mgr. A. Diepen en Prins Bernhard¹⁷. In het dorp had iedereen de vlag uitgestoken en zag het er feestelijk uit. Op het terrein werden de festiviteiten gehouden en werd door de mannelijke leden gekampeerd. De leidsters brachten de nacht door in het Instituut voor Doven en in het Liefdegesticht St. Adrianus.

Prins Bernhard wordt uitgeleide gedaan door R. Höppener, terwijl aanwezige leiders en leidsters een erehaag vormen. (foto BHIC, identificatienr. 1633-003910)

Prins Bernhard, die 's zondags in de middag, gekleed in het verkenneruniform, onverwacht acte de préséance gaf, werd als prins, maar ook als broeder-verkenner welkom geheten door de hoofdcommissaris van het landelijk bestuur René Höppener. In zijn rede wees Höppener op het belang van de verkennerij voor het vaderland. Aan training van het karakter moest volgens hem “een belangrijke plaats worden toegekend, die zal bijdragen aan het behoud van de wereldvrede. De verkennerij moet bijdragen aan de volksgemeenschap en meewerken aan het nationaal welzijn”. “Geef den Keizer wat des Keizers is en aan God wat des Godes is. Geef hechte liefde tot eigen volk”.

Op 12 juni 1938 werd deze foto gemaakt tijdens de Koempoelan. De wereldlijke en geestelijke autoriteiten waren goed vertegenwoordigd. Zittend, voorste rij van links naar rechts: Mgr. A. Hermus (directeur Instituut voor Doven), A. Oosterlee (?) (hoofdcommissaris Nederlandse Padvinders), mevrouw Scheltus-Mathon, A.P. Scheltus (burgemeester Sint-Michiëlsgestel), Mgr. A.F. Diepen (bisschop bisdom 's-Hertogenbosch), Prins Bernhard (voorzitter Nederlandse Padvindersraad), R. Höppener (hoofdcommissaris Katholieke Verkenner), A. Ramselaar (hoofd Verkenner-geestelijken), Mgr. F. Goijaerts (regent kleinseminarie Beekvliet). (foto: Persbureau Het Zuiden, BHIC identificatienummer 1633-003974)

Andere initiatieven

Uit notulen van B&W blijkt dat er eind dertiger jaren met zekere regelmaat kampeervergunningen werden toegekend, meestal aan middelbare scholen en verenigingen. Twee initiatieven kregen een meer blijvend karakter, te weten de oprichting van een blokhut voor de Utrechtse 'Vrijzinnig Christelijke Jeugdcentrale' (VCJC) en de oprichting van Zonnewende.

De VCJC opende op zaterdag 9 oktober 1937 een kampeershuis op een terrein 'met dennen en heide' aan de weg van Esch naar Gestel, achter 'St. Charles'¹⁸ dat ze van de Maatschappij van Welstand¹⁹ ter beschikking had gekregen²⁰. Het kampeershuis annex blokhut met circa 50 slaapplekken was gebouwd door Vughtse en Boscse jongeren en bedoeld als kampeerterrain en conferentieoord voor heel protestants Noord Brabant.

Voordat het kampeershuis gebouwd werd, huurden mevrouw Van Reedt Dortland-Sillevis (1880-1960) en haar man van 1932 tot 1937 dat perceel grond van de Maatschappij van Welstand. Zij organiseerde daar schoolkampen. In 1937 verhuisde zij naar de andere kant van de Esscheweg, net in de gemeente Boxtel (nu Zegenrode). Daar startte zij het jeugdcentrum 'Zegenwerp': in enkele blokhutten werden zomerkampen "op padvindersgrondslag" georganiseerd²¹. In 1942, een jaar nadat haar man was overleden, kwam zij vanuit Den Haag, waar zij als wis- en natuurkundedocente aan de Dalton-

HBS was verbonden, in Sint-Michielsgelstel wonen, aan de Esscheweg in landhuis Zonnewende, dat ze het jaar daarvoor liet bouwen. Zij kocht de percelen grond naast het huis, waaronder het perceel waarop zij eerder de schoolkampen organiseerde. In 1950 bouwde mevrouw Van Reedt Dortland-Sillevis schoolbuitenverblijf 'Zonnewende'. Jeugdcentrum Zegenwerp werd opgeheven en kreeg een modern vervolg op de plek waar het allemaal begon.

LOCATIES KAMPEERHUIS, JEUGDCENTRUM ZEGENWERP EN ZONNEWENDE

1. 1932 t/m 1936: Echtbaar van Reedt Dortland organiseert schoolkampen.
2. 1937-1949: Echtbaar van Reedt Dortland bouwt en beheert Jeugdcentrum Zegenwerp voor schoolkampen.
3. 1937-1944: Kampeerhuis van V.C.J.C.
4. 11 juni 1943: Aanslag door het verzet op het beheerdersechtbaar van het kampeerhuis.
5. 1941: Echtbaar van Reedt Dortland bouwt landhuis Zonnewende om er te gaan wonen en koopt grond naast en achter het landhuis.
6. 1950: Mevrouw van Reedt Dortland-Sillevis bouwt de eerste gebouwen van schoolbuitenverblijf Zonnewende.

In 1946 markeerde deze poort aan de Esscheweg de toegang tot het jeugdcentrum Zegenwerp. (foto: archief Jef van Veldhoven)

Leerlingen die er in 1946 verbleven, tekenden in het kampjournaal de houten gebouwen die toen op jeugdcentrum Zegenwerp stonden. (foto: archief van Jef van Veldhoven)

De oorlog door

Lang heeft De Jonge Wacht niet gebruik kunnen maken van haar bezit, noch de verkenners van het haar toegewezen kampeerterrein en het VCJC van haar blokhut. Aanvankelijk werden de afdelingen van de JoWa en de verkenners in Nederland gedoogd. Zo konden na de inval in mei 1940 de geplande zomerkampen allemaal wel doorgaan, maar de verkenners werd met een besluit van 2 april 1941 uiteindelijk toch door de Duitse bezetter verboden. Dat lot trof ook De Jonge Wacht op 17 juli 1941²². Op de site van Scouting Nederland zijn de enkele incidenten daaromheen beschreven²³. In Waalwijk werd de verkenners met een slotbijeenkomst op Palmzondag 6 april 1941 'ten grave gedragen'. De uniformen gingen dan wel in de mottenballen, maar de onderlinge vriendschap bleef bestaan, zo wordt na de oorlog gerapporteerd. Vriendschappen kon de bezetter immers niet breken. Een deel van de verkenners ging naar het Jongensgilde waar na de oorlog Jong Nederland uit is ontstaan. Maar ook het Jongensgilde kon bij de Duitsers geen genade vinden²⁴.

Het alternatief dat de Duitsers boden werd in Nederland niet geaccepteerd. Zij wilden één jeugdbeweging en een rol voor de Duitse Hitlerjeugd. Men kon lid worden van de Jeugdstorm

van de Nationaal Socialistische Beweging. De scoutingorganisatie ging dan wel ter ziele, maar de geest bleef levend. Rovers en Van den Berg verhalen hiervan: "Het jaar 1944 brengt het zuiden van ons land de bevrijding. Nauwelijks zijn de eerste bevrijders gearriveerd of vanuit de kelders en huizen komen de verkenners tevoorschijn, sommigen in compleet uniform. Zelden is het uniform van Baden-Powell met meer trots en waardigheid gedragen dan door deze verkenners"²⁵.

De geest van de verkenners was dus tijdens de oorlog wel gebleven. Ook T. Eijndhoven geeft daarvan een voorbeeld²⁶. Volgens hem werden overal kort na de bevrijding van het zuiden jongeren van de verkenners ten behoeve van de Orde Dienst ingezet voor bewakings- en koeriersdiensten. In Vught waren op 6 november 1944 vijf verkenners ingezet op Huize Muysierck voor enige taken aldaar. Voor twee van hen liep het niet goed af toen een gevonden geweer door een onhandigheid van een van de jongens afging en de twee dodelijk verwondde.

Hoe het Jeugdcentrum Zegenwerp in de Tweede Wereldoorlog is vergaan, vermelden de annalen niet. Dat verblijfskamp is tot ongeveer 1950 blijven bestaan. Het werd toen als schoolbuitenverblijf Zonnewende voortgezet op de plek waar het nu nog staat, ondergebracht in een stichting die mevrouw van Reedt Dortland-Sillevis in 1946 opgericht had.

Ook het VCJC zal zijn activiteiten in Sint-Michielsgestel wel hebben moeten beëindigen. In de oorlog is het kampeerhuis ter beschikking gesteld aan het Utrechts Kinder Comité en werden er Joodse kinderen in opgevangen. Omdat de beheerders werden verdacht van verkeerde sympathieën werd er op 11 juni 1943 door het verzet een aanslag op hen gepleegd²⁷. Het kampeerhuis werd waarschijnlijk in oktober 1944 door de bevrijders kapotgeschoten, als verdacht object, waarin de Duitsers zich schuil konden houden. Op 26 februari 1946 werd de heroprichting van de blokhut op het terrein van de Diaconie in Theereheide in het college van B&W ter sprake gebracht²⁸. Bij de VCJC bestond er echter geen behoefte meer aan. In december 1949 stelde het Bureau Oorlogsschade de eigenaren vrij van herbouwplicht en kwam er dus geen nieuw kampeerhuis meer. In 1950 bouwde Zonnewende op de fundamenten, die er nog lagen,

“de Bungalow”. Enkele jaren geleden verrees op die plek het Bostheater van Zonnwende, voor optredens, feesten en andere bijeenkomsten voor maximaal 250 personen.

NA DE OORLOG: DE TWEDE OPRICHTINGSGOLF

Eind november 1944 omvatte het bevrijde gebied Zuid Limburg, de Peel, Noord Brabant, Nijmegen met omgeving en het gedeelte van Zeeland rond de Westerschelde²⁹. Reeds vóór de oorlog werd binnen de maatschappelijke gelederen een discussie gevoerd met betrekking tot een verandering van het politieke systeem. In het gijzelaarskamp in Sint-Michielsgestel, waar de elite uit de wereld van politiek en vakbeweging, wetenschap en cultuur bijeen was gebracht, verbleven veel voorstanders van vernieuwing en zij bereidden een brede progressieve volksbeweging voor. Na de bevrijding van het zuiden vond de discussie vooral daar plaats en dat bracht met zich mee dat typisch katholieke opvattingen omtrent maatschappij en politiek (bv corporatisme) naar de voorgrond kwamen. Landelijk kregen die ideeën na de bevrijding van het noorden eigenlijk geen kans. Veel moest lokaal worden ontwikkeld. In Brabant werden in de hoofdplaatsen Comités voor Maatschappelijke Wederopbouw opgericht. In hun kerstboodschap van 1944 geboden de bisschoppen van Breda en Den Bosch de heroprichting van in ieder geval de sociale organisaties. In het kielzog ervan zou ook de jeugdbeweging heropgericht worden. Lokaal zetten burgers zich op scherp om de oude verenigingen te heroprichten, ook de verkenners en de Jonge Wacht. Het episcopaat had echter een ander idee.

Op 23 juli 1945, na de algehele bevrijding van Nederland, meldt De Gelderlander: “Het hoogwaardig Episcopaat van Nederland heeft op 9 juli 1945, inzake de jeugd beneden de 17 jaar, het besluit genomen om te komen tot één jeugdorganisatie in plaats van de huidige vier: de Jonge Wacht, de Katholieke Verkenner, de Kruisvaart en Jong Nederland. Er wordt een voorlopig bestuur samengesteld met één lid uit elke organisatie, dat moet leiden tot één organisatie vóór 1 jan. 1946”. Dit besluit leidde tot de oprichting van de Katholieke Jeugdbeweging.

Van de groeperingen die zij verenigde was de Katholieke Verkenner verreweg de grootste. Na veel onderhandelingen konden de verkenner

KATHOLIEKE JEUGDORGANISATIE

Eén vereniging voor de mannelijke jeugd

Het Hoogwaardig Episcopaat van Nederland heeft in zake de organisatie der mannelijke jeugd beneden de 17 jaar de navolgende besluiten genomen:

I. Het is de wensch van het Hoogwaardig Episcopaat dat in plaats van de vier jeugdorganisaties „De Jonge Wacht”, „Kath. Verkenner”, „De Kruisvaart” en „Jong Nederland” één nieuwe jeugdorganisatie tot stand komt onder één bestuur, dat de verantwoordelijke leiding heeft zoowel van de groepen, die werken op den grondslag van het spel van verkennen als van de groepen die de volledige vrije jeugdvorming op andere wijze ter hand nemen.

II. Om deze ééne nieuwe jeugdorganisatie tot stand te brengen, dragen Wij aan de „Bisschoppelijke Advies-commissie inzake de organisatie der jeugd” op:

een voordracht samen te stellen van een voorlopig dagelijks bestuur, dat bestaat uit een lid van ieder der vier bestaande jeugdorganisaties, tot taak heeft in overleg met de diocesane leidingen de vier bestaande jeugdorganisaties „De Jonge Wacht”, „De Katholieke Verkenner”, „De Kruisvaart” en „Jong Nederland” als een eenheid te leiden, en voor zijn beleid verantwoordelijk is aan het voorlopig bestuur;

alsmede een voordracht samen te stellen van een voorlopig bestuur, dat Ons statuten en spelregels van de ééne nieuwe jeugdorganisatie vóór 1 Januari 1946 ter goedkeuring voorlegt.

III. De inrichting en werkwijze van deze ééne nieuwe jeugdorganisatie moet aldus geschieden:

a. dat het ideaal van de Katholieke Actie richtinggevend is en dat de organisatie als een hulpwerk van de Katholieke Actie kan worden erkend;

b. dat de geheele katholieke mannelijke jeugd beneden de 17 jaar kan toetreden;

c. dat zij in nauw contact staat met het katholieke sociale leven en met het sociale leven in 't algemeen;

d. dat 't goede dat in „De Jonge Wacht”, „De Katholieke Verkenner”, „De Kruisvaart” en „Jong Nederland” leeft, gehandhaafd wordt en zich verder kan ontwikkelen.

Door de „Bisschoppelijke Advies-commissie inzake de organisatie der jeugd” zullen Wij aan het voorlopig bestuur een nadere instructie doen toekomen.

Tevens werd bepaald, dat de Zeereerw. Zeergel. Heer Dr. A. C. Ranselaar de Katholieke Jeugdorganisatie zal vertegenwoordigen in de „Nederlandsche Jeugdgemeenschap”.

Utrecht, 9 Juli 1945.

† Dr. J. DE JONG,

Aartsbisschop van Utrecht,

† P. A. W. HOPMANS,

Bisschop van Breda.

† Dr. J. H. G. LEMMENS,

Bisschop van Roermond.

† J. P. HUIBERS,

Bisschop van Haarlem.

† W. P. A. M. MUTSAERTS,

Bisschop van 's-Hertogenbosch.

verdergaan in de Katholieke Jeugdbeweging als Verkenner van de Katholieke Jeugdbeweging (de VKJB). Jong Nederland werd daarnaast de nieuwe organisatie. De Jonge Wacht zou niet meer terugkomen, maar haar activiteit zou samen met spel en sport, hetgeen voorheen in de patronaten en het Jongensgilde vorm had gekregen, worden ingebracht in Jong Nederland. Het zou per diocees vorm krijgen en aangestuurd worden vanuit het lekenorgaan van de Katholieke Actie. In het bisdom Roermond werd Jong Nederland in de loop van 1944 geïntieerd³⁰.

De Nederlandse Padvinders hadden de Franse Lelie als logo. Een rood kruis was het logo van de Katholieke Jeugdbeweging, de overkoepeling van verschillende katholieke jeugdorganisaties, waarvan de Katholieke Verkenners verreweg de grootste waren. Hun logo was dat rode kruis met daarin een gele Franse Lelie. (briefhoofden uit archief Museum voor Dovenonderwijs op Kentalis)

De situatie in Sint-Michielsgestel

Een afdeling van Jong Nederland kwam in Sint-Michielsgestel vooralsnog niet tot stand. De Jonge Wacht bestond niet meer en ook het patronaat leidde uiteindelijk haar bestaan meer als zalencentrum. Kennelijk was de noodzaak om de jeugd een zinvolle tijdsbesteding te geven en van de straat te houden niet zo groot. De politieverlagen uit die tijd tonen wel her en der enige baldadigheid, maar het was voor de gemeente niet van dien aard dat zij in wilde gaan op het verzoek van april 1947 van de Tucht-

Unie om in Sint-Michielsgestel "het Hilversumse systeem ter bestrijding van de baldadigheid van de jeugd in te voeren en om de onderwijzers politionele bevoegdheid te verleenen"³¹. Dat ging de gemeente toch te ver. In de loop van de jaren werden echter toch ook in Sint-Michielsgestel nieuwe jeugdinitiatieven genomen. Zo kwam er een afdeling van de Katholieke Arbeiders Jeugd en het Genovevagilde, de voorloper van het Katholiek Meisjes Gilde.

Als in 1946 de verkennergroep van Sint-Michielsgestel van start gaat, zijn bijna alle Brabantse verkennergroepen aangesloten bij de Katholieke Verkennerbeweging, ook de Petrus Dondersgroep. Noord Brabant werd in districten verdeeld, waarbij elk district onder leiding van een districtscommissaris en een assistent commissaris werd gebracht. Er waren bepaalde regels te volgen, maar het toezicht vanuit het district was tamelijk beperkt. Per groep was er een aalmoezenier voor de geestelijke ondersteuning en toezicht.

Verkenner werd je niet zomaar. De nieuw geïnstalleerde verkenners moesten een eed afleggen, waarmee ze geacht werden bepaalde regels te volgen en waarop ze ook konden worden aangesproken. Daarom werd er ook een minder intensieve vorm van jeugdwerk gecreëerd. Deze groepen werden aangeduid als Pioniers en droegen een aangepast uniform. De opzet was dat je van pionier kon doorstromen naar verkenner. Begin 1946 bepaalden de bisschoppen echter dat de pioniersgroepen mochten overstappen naar de verkennerij³².

De Petrus Dondersgroep werd in 1946 officieel ingeschreven. Die groep zelf beschouwt zelf 25 juni 1945 als oprichtingsdatum, de dag waarop hun voorgangers, de Pioniers werden hun oprichtingsvergadering hadden. (afbeelding: archief Scouting Petrus Dondersgroep)

Slot

De eerste oprichtingsgolf van scouting vond landelijk plaats na 1910 als een jeugdbeweging waarvan de leden afkomstig waren uit de burgerij. Zij hadden een gevoeld en romantisch idee om, door afzien van luxe, door inzet en door gedisciplineerd samenwerken een voorbeeld te zijn voor anderen en iets te kunnen betekenen voor het vaderland. In die zin was zij idealistisch. In het katholieke zuiden werd scouting aanvankelijk door de bisschoppen geweerd. De kerk had haar eigen meer religieus geïnspireerde organisaties voor de jeugd zoals de patronaten en later De Jonge Wacht. Uiteindelijk vond de eerste oprichtingsgolf van scoutingverenigingen in Brabant pas na 1928 plaats, maar nog niet in Sint-Michielsgestel, waar de R.K. Kerk een zeer sterke positie had en een voorkeur voor het behoud van haar aanwezige jeugdvoorzieningen. Daar bleef dus het patronaat en werd alleen De Jonge Wacht opgericht.

De meeste verkennersgroepen werden gevormd in de 'tweede oprichtingsgolf', bij het einde van de Tweede Wereldoorlog. In 1945 waren dat onder (vele) meer die in Schijndel, Drunen, Sprundel, Meerveldhoven en in 1946 onder meer in Gemert en - nu wel – ook in Sint-Michielsgestel. Het karakter van een idealistische jeugdbeweging is er dan wel vanaf: geen 'vliegende vaandels' meer. Het gaat er dan veel meer om de jeugd van de straat te houden en hen te disciplineren, hen structuur te bieden en door middel van spel een zinvolle tijdsbesteding te geven. De oprichtingsinitiatieven werden goedgekeurd door de kerk, maar de initiatieven zelf kwamen toch wel uit de lekenorganisaties zoals het jeugdwerk en werden vaak ook gesteund door het bedrijfsleven. Zo werd een nieuwe fase van ontwikkeling ingezet.

Blijkbaar is ook in Sint-Michielsgestel uiteindelijk gehoor gegeven aan het besluit van de bisschoppen om alle katholieke jeugdorganisaties, behalve de Verkenners, onder te brengen in één organisatie, Jong Nederland. Riet van Boven-van Buuren vertelt, dat in 1956, 1957 Toon Groenendaal en Rien Hoezen Jong Nederland oprichtten, op initiatief van de parochie. Zij begonnen met een groep jongens van 10-13 jaar. Twee jaar later, in 1959 werd Riet gevraagd om mee te helpen een Rakkers-

groep (jongens van 6-10 jaar) te beginnen. Het heeft daarna nog 10 jaar geduurd voordat ook het K.M.G. (Katholiek Meisjesgilde) Sint Genoveva zich bij Jong Nederland aansloot. Deze jeugdvereniging in Sint-Michielsgestel stopte op 18 juli 2010 met een reünie voor oud-leiding in en om haar clubgebouw aan de laan van Zegenwerp.

¹ G. Harmsen: Blauwe en Rode Jeugd, 1961, pag 4

² op cit pag 228

³ resp okt 1912 en juni 1916, uit noot 1142a van Harmsen.

⁴ [https://nl.scoutwiki.org/St._Tarcisius_\(Rosmalen\)](https://nl.scoutwiki.org/St._Tarcisius_(Rosmalen))

⁵ Novem, Wereld in Wording dl3, pag. 229.

⁶ Novem, Wereld in Wording dl3, pag. 294.

⁷ Dr.G.Vrijmoed O.F.M.: Quadragesima Anno en de verbreiding en verdieping van het godsdienstig leven. In: Maatstaf, sept 1932, pag. 487.

⁸ 1916-1933, daarna vanaf 1933: het Nederlandse Padvindersgilde.

⁹ M. Hooijmaaijer: 50 jaar verkennen in Waalwijk, 1984, pag. 10

¹⁰ Die in 1977 verhuisde naar Rosmalen. Er worden twee startjaren genoemd: 1930 en 1933. Zie: [http://www.bossche-encyclopedie.nl/Overig/Cultureel%20en%20maatschappelijk/Scouting%20\(Tarcisiusgroep\).htm](http://www.bossche-encyclopedie.nl/Overig/Cultureel%20en%20maatschappelijk/Scouting%20(Tarcisiusgroep).htm) en [https://nl.scoutwiki.org/St._Tarcisius_\(Rosmalen\)](https://nl.scoutwiki.org/St._Tarcisius_(Rosmalen))

¹¹ P. Selten: Het apostolaat der jeugd, Katholieke jeugdbewegingen in Nederland, 1900-1941, 1991, pag 136 e.v.

¹² P. Selten, op cit pag 145

¹³ Waarschijnlijk is de vermelding van De Witte Bergen in Vught onjuist en gaat het om De Witte Bergen in Oirschot, dat in 1938 door het bisdom werd aangekocht als diocesaan centrum voor het mannelijk jeugdwerk en onder beheer gesteld van de H.Joannes Bosco-stichting (Nieuwe Tilburgsche Courant) 15-02-1938, geraadpleegd via www.Delpher.nl). Huize Bergen in Vught was privébezit van de familie Van Beuningen.

¹⁴ <https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/scouting-anno-1935>; De foto komt uit het familiearchief van Jan van Buuren, van wie familie in de rijen van de groepsleden staat.

¹⁵ Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbosse courant 27-06-1939 en 27-01-1939.

¹⁶ BHIC Kadasterkaarten 1832. Sint-Michielsgestel Sectie E, nr 614, althans het noord-westelijk deel ervan.

¹⁷ <https://www.bhic.nl/>, zoek op: koempoelan. Zie ook: <https://nl.scoutwiki.org/Koempoelan>. Zie ook het bericht in Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant van 10-3-1938 en 20-05-1938, de vooraankondiging en programma op 1-6-1938 en het verslag van de dag in de krant van 13-06-1938, op <https://www.delpher.nl>.

¹⁸ Kadastraal bekend onder nr E605. Het mis-siehuis St. Charles moest in 1987 wijken voor de snelweg Den Bosch-Eindhoven. Zie ook de site van Jef van Veldhoven op <https://myalbum.com/album/xJnxLYEYyAhi>

¹⁹ De Maatschappij tot bevordering van Welstand, voornamelijk onder landlieden, later kortweg Maatschappij van Welstand, is in 1822 opgericht met het doel onroerend goed aan te kopen om daarmee protestantse gezinnen tegen een geringe pacht een zeker bestaan te bieden. De Maatschappij zorgde er in rooms-katholieke streken voor dat het aantal protestanten op peil bleef en dat deze een goed leven hadden. (Bron: Wikipedia)

²⁰ Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant 11-10-1937, op <https://www.delpher.nl>.

²¹ H.L.P. Eijkemans: Zonnewende 1932-1982 respectievelijk Zonnewende 1932-1992.

²² Sommige auteurs stellen dat dit in 1942 gebeurde (bv Wikipedia).

²³ https://nl.scoutwiki.org/Scouting_in_Nederland

²⁴ Hooijmaaijer, op.cit. pag 42ev

²⁵ W. Rovers en B van der Berg: Scouting Willibrordus Gemert 1946-1996. 50 jaar goede jacht en een zonnig spoor!, Gemert 1996. pag 13.

²⁶ <https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/de-kinderen-van-muysen>

²⁷ Herman Noordegraaf: M.C. van Wijhe. Een rode dominee in Vught, in "Vught vanouds", Vughtse Historische reeks, 1995, pag 154-171. En Gied Segers: Beelden uit de Bezettingsjaren, Boxtel 1940-1944, 1984. En G.J. van Wijhe: Aanslag 1943 VCJC Kampeerhuis.pdf (Mei 2020; http://www.vcjc.nl/documenten/Aanslag-1943_VCJC-Kampeerhuis.pdf).

²⁸ BHIC Invnr 5136 Gemeentebestuur Sint-Michielsgestel 1935-1977 Toegangsnr 1295: Notulen B&W 1946 febr 26, punt 22.

²⁹ Van Oudheusden JAM Verboom: Herstel en

vernieuwingsbeweging in het bevrijde zuiden.

³⁰ <http://www.jongnederland.nl/dit-is-jong-nederland/geschiedenis>. Wikipedia noemt 1961 als het jaar van oprichting van Jong Nederland, maar dat is niet correct. Elders werd gevonden dat op 28 maart 1938 er landelijk een bijeenkomst was van vertegenwoordigers van Jong Nederland, waaronder ook de JoWa. Dat zou betekenen dat Jong Nederland dus al vóór WOII bestond.

³¹ Notulen B&W. BHIC Invnr5136, stuknr 1296.

³² idem, pag 15.

Een groep verkenners met de staf onderweg naar een kamp of weekend, met de plunjezak op de fiets. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Pionieren is een vak apart. Deze toren van balken en touw draagt minstens 16 mensen tijdens een demonstratieweekend op 25 juni 1955. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Het uniform van de Nederlandse padvinders in de beginjaren. (foto: www.scoutmuseum.nl)

1950: Een patrouille van de verkenners voor hun tent tijdens het kamp in Soerendonk. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Weekend in de Eerdse Bergen, 20 april 1958 (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Buitenspelen achter het patronaat. De foto is gemaakt door Raksha (hoofdleidster van de Welpen) Gerrie Foolen, die op 29 september 1959 als Raksha werd geïnstalleerd. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Toen fotograaf Henny Raaymakers vlak voor de sloop van de Ruwenberg in 1989 door de gebouwen dwaalde, trof hij op een zolder enkele muurschilderingen en tekeningen op het plafond aan, die hij fotografeerde. De tekeningen tonen aan, dat ook op de Ruwenberg een verkennerstroep is geweest. In mei 1947 bestond die groep in ieder geval, want een patrouille van de Petrus Dondersgroep moest toen tijdens een spel de naam van de hopman op de Ruwenberg en van zijn troep zien te achterhalen. (foto: Hennie Raaymakers; BHIC, identificatienummer FOTOSM.1989)

De verkenner van het Instituut voor Doven (1949-1972) hadden goede connecties in de hoogste regionen van de nationale en internationale verkennersrij. Op 10 september kregen zij bezoek van de Canadese oud-generaal Daniël C. Spry, die toen algemeen secretaris (directeur) van het Boy Scouts World Bureau. Hij werd vergezeld door de hoofdcommissaris van de Nederlandse Katholieke Verkenner, Baron van Voorst tot Voorst. Zij inspecteerden de verkennerstroep van het IVD. De jongens gaven die middag demonstraties van hun kunnen. Deze verkenner waren ook lid van de verkennerstroep in hun eigen stad of dorp om zodoende de integratie van doven in de samenleving te bevorderen. (foto's: Museum voor Dovenonderwijs, logboek van hopman broeder Celestinus Vencken)

HOE DE PETRUS DONDERSGROEP BEGON

Jan Spit

Wat voorafging

Op 23 oktober 1944 werd Sint-Michielsgestel, na een Duitse bezetting van viereneenhalf jaar, door Britse en Canadese troepen bevrijd. Maar het zou nog een hele tijd duren voordat het dagelijks leven in ons land weer enigszins genormaliseerd zou zijn. Er moest opgebouwd worden, niet alleen in materieel opzicht, maar ook op maatschappelijk en cultureel gebied was nog een lange weg te gaan. En dat gold ook voor het jeugdwerk, waaronder de verkennerij.

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 Nederland binnenvielen werden de Verkennergroepen niet direct verboden. De Nazi's waren van mening dat Duitsland en Nederland gemeenschappelijke Germaanse wortels hadden en dat de Nederlanders dus eigenlijk een broedervolk waren. Maar toen de Duitsers na enige tijd probeerden de Nederlandse Jeugdbeweging onder te brengen in een Nederlandse jeugdorganisatie met de bedoeling deze dan gemakkelijker gelijk te kunnen schakelen met de Duitse Jeugdbeweging (lees: Hitlerjugend, waar de Duitse verkennerij al eerder in was opgegaan) besloot de Nederlandse Padvinderraad iedere medewerking te weigeren. Op 2 april 1941 besloot de bezetter alle verkenneractiviteiten te verbieden en op 9 april 1941 verscheen in de dagbladen een ANP bericht dat alle Padvindersonsorganisaties verboden en ontbonden waren. Als reden werd onder meer genoemd dat de Nederlandse Padvindersonsbureau te Londen werden geleid en een actief instrument van de Britse culturele en politieke propaganda waren.

Het jaar 1945

Alle ontwikkelingen op Padvindersonsgebied in Nederland waren aan de gemeente Sint-Michielsgestel voorbijgegaan. Er bestond, zoals eerder vermeld, vóór de oorlog al wel een afdeling van de Jonge Wacht in Sint-Michielsgestel: de André de Thayegroep. Ook op het Instituut voor Doven was waarschijnlijk een groep van de Jonge Wacht (zie kader). Dat was een katholieke jeugdbeweging, die veel overeenkomsten vertoonde met het spel van verkennen, maar niet gebonden was aan hun wet. In 1941 werd de

Jonge Wacht, tegelijk met de meeste jeugdorganisaties, in opdracht van de Duitse bezetter, opgeheven en kwam na de oorlog niet meer terug. In het dorp Sint-Michielsgestel zelf bestond dus nog geen verkennergroep, alhoewel het Instituut voor Doven voor een paar interne leerlingen al wel een kleine verkennerafdeling had.

Bij het BHIC is nog een tweede foto te vinden (FOTOSM.0939) van de Jonge Wacht, opgesteld op de trappen van het Instituut voor Doven. Waarschijnlijk is dit een afdeling van de Jonge Wacht voor dove jongens, die op het Instituut gevestigd was. Na de Tweede Wereldoorlog is ook daar de Jonge Wacht niet meer gestart, maar in 1948 kwamen er wel groepen voor Gidsen (meisjes) en Kabouters (kinderen van 7 tot 11 jaar). Hoe lang deze groepen hebben bestaan, weten we niet. Van 1949 tot 1972 is er ook een Verkennergroep geweest. Een groep van ongeveer 20 jongens, onder de bezielende leiding van hopman broeder Celestinus.

De verkennerij in het dorp Sint-Michielsgestel begon dus na de oorlog gewoon "bij af". Op 25 juni 1945 kregen zes jonge kerels van Kapeleen van Vught van de Michaëlparchie het verzoek om zich als jeugdleader in dienst van de Katholieke Kerk te stellen. "In de ontworpen maatschappij die de bezetter had achtergelaten dreigde veel jeugd, verstoken van regelmaat, te ontsporen en daar moest iets aan worden gedaan", was de gedachte. Aloys Hilgers, Piet Staats, Antoon ter Stege, Gijs Dijkstra, Jan Coymans en Jan Vink gingen de uitdaging aan.

Vijf van de zes mensen die in 1945 de Pioniers oprichtten. Van links naar rechts: Gijs Dijkstra, Jan Cooijmans, Aloys Hilgers, Piet Staats, Antoon Terstege. Jan Vink ontbreekt op deze foto, waarschijnlijk omdat hij toen net als dienstplichtige naar Nederlands Indië was gestuurd. De oprichtingsvergadering van de Pioniers op 25 juni 1945 beschouwt Scouting Petrus Dondersgroep als haar oprichtingsdatum, zoals op de Scoutingvlag te zien is. (foto oprichters: archief heemkundevereniging; foto vlag in 1985: archief Scouting)

Aanvankelijk werd een spelsysteem ontworpen dat tot op zekere hoogte een afspiegeling was van het spel van verkennen: de Pioniers. In grote lijnen verschilde de pionierbeweging niet veel van de verkennersrij. De belangrijkste overeenkomsten waren de voorbereiding op volwassenheid, het buitenleven, sport en spel en samenwerking. Maar er was ook een belangrijk verschil: de verkennersrij was (en is nog steeds) onafhankelijk van staat en politiek en had (heeft) geen overheidscontrole op het spelaanbod, terwijl dat bij de Pioniers wel het geval was. Overigens ging het er in Sint-Michiëlsgestel niet om het spel van verkennen en politiek met elkaar te verbinden zoals dat nog wel het geval is bij de pionierbewegingen anno 2020. Die bewegingen zijn een overblijfsel van de verkennersrij toen na de Tweede Wereldoorlog het communisme in een aantal Oost Europese landen het politieke spectrum beheerste. De communisten verboden toen de verkennersrij als vrije en onafhankelijke organisatie en namen deze jeugdbeweging op in haar politieke denken en handelen.

De start

Op drie zaterdagen en zondagen in juli werden door de zes eerdergenoemde “oprichters” inleidingscursussen gevolgd. Op vrijdag 27 juli draaiden ze, met een hoop theoretische kennis, maar met een minimum aan praktische ervaring, voor het eerst “troep”. Aloys Hilgers, de eerste hopman, stond met zijn 5 medeleiders, voor een groep van 24 jongens, verdeeld in 4 groepen van 6. Als naam voor deze eerste troep werd gekozen Kapelaan Koopmanstroep.

Harry (Henricus Gerardus Maria) Koopmans was kapelaan in de St. Antoniuskerk op de Muntel in 's-Hertogenbosch. Hij was betrokken bij hulp aan onderduikers. Op 9 augustus 1944, daags nadat het verzet de dodelijke aanslag pleegde op collaborateur Piet van

Bussel (De Kin), klopte de Sicherheitsdienst aan bij de pastorie om de kapelaan te verhoren. Die vluchtte en werd voor de pastorie aan het Duhamelplein in zijn rug geschoten. Dat deze gebeurtenis nog scherp op het netvlies van velen stond spreekt voor zich en de naam voor de eerste troep is dus goed verklaarbaar. Na de oorlog werd het Duhamelplein in 's-Hertogenbosch omgedoopt in Kapelaan Koopmansplein. (foto: website van Erfgoed 's-Hertogenbosch)

Omdat de toeloop van jongens groot was werd er half augustus al een tweede troep opgericht: de Sint Willibrordustroep, ook met 24 jongens verdeeld in 4 groepen van 6. Aloys Hilgers bleef hopman van de Kapelaan Koopmanstroep met Jan Vink en Jan Cooymans als vaandrig, Antoon ter Stege werd hopman van de Sint Willibrordustroep met Piet Staats en Gijs Dijkstra als vaandrig. Eind augustus kwam de mededeling dat de eerste aalmoezenier, kapelaan van Vught, werd overgeplaatst naar een parochie in Nijmegen. Op vrijdag 14 september bezocht de nieuwe aalmoezenier, kapelaan W. Donkers, voor het eerste de troep. De kapelaan Koopmanstroep draaide op vrijdagavond, de Sint Willibrordustroep op zaterdagmiddag. Maar de geest van

het verkennen, die toch de basis was van het Pionierssysteem, bleek nog niet in alle groepen even goed uit de verf te komen. Het was duidelijk dat er nog heel wat hobbels te nemen waren om tot een goedlopende organisatie te komen. Op 28 oktober, het feest van Christus Koning, werden de eerste twee Pioniers geïnstalleerd: Ben van Buuren en André de Kort. 's Avonds werd de eerste ouderavond gehouden waarbij ook waarnemend burgemeester Frans Schellekens en de wethouders aanwezig waren.

Het “hoofdkwartier”

Het eerste “hoofdkwartier” bevond zich in het parochiehuis, beter bekend als het patronaat aan de Nieuwstraat, in hetzelfde gebouw als de toenmalige Michaëlschool voor jongens. Op het toneel van het parochiehuis verzezen 4 groepshoeken, opgetrokken uit boomstammen, latwerk, stro en twijgen. Het was behelpen, 's winters ijskoud, 's zomers somber omdat er geen zonlicht binnenkwam, soms gestoord door leden van de Katholieke Arbeiders Jeugd (K.A.J.), de Jonge Boerenstand of klassen van de meisjesschool die voor de gymles kwamen. Maar goed, de eerste twee troepen hadden in ieder geval een onderkomen.

Na de Pioniers heeft ook de Petrus Dondersgroep nog lang haar hoofdkwartier in het patronaat gehad. Regelmatig moesten de materialen herschikt en anders opgeborgen worden. (foto: archief Scouting)

Om de onkosten te dekken moesten de twee troepen natuurlijk wel beschikken over financiën. Er werd besloten een maandblad, “De Pionier” samen te stellen, ruim voorzien van advertenties, en dit te verkopen. Helaas, er verschenen slechts twee nummers, ze bleken meer te kosten dan ze opleverden. De Michaëlparochie zette, onder het motto “Er moet een nieuwe jeugd in nieuw Nederland”, een actie op touw waarin je als donateur, begunstiger of erelid, de

Pioniers, voor jongens uit alle standen van 12 – 17 jaar, en andere jeugdorganisaties financieel kon ondersteunen; “van zooveel belang voor God en Vaderland in ons nieuwe Nederland”. En ook met het ophalen van oud papier, statiegeld van flessen, het stallen van fietsen tijdens de kermis, het opvoeren van toneelstukken en vanaf 1952 “Heitje voor een Karweitje” werd geld ingezameld om de groep te laten draaien en kampmateriaal aan te schaffen.

Het jaar 1946

Eind 1945 werd al snel duidelijk dat de Pioniers zouden gaan verdwijnen en dat de Katholieke Verkenners die plaats zouden gaan innemen; volgens de bisschoppen “de enige en zaligmakende vorm van jeugdbeweging”. Op 6 april kwam er definitief een einde aan de Pioniers en ging de troep over in een verkennergroep, die op 23 augustus 1946 officieel werd ingeschreven als de “Petrus Dondersgroep” in het district Boxtel. Op 28 juli werd Aloys Hilgers, na nog snel met enkele anderen een kampeercursus te hebben gevolgd op de Schoonberg in Boxtel, geïnstalleerd als eerste verkennersleider en kort daarna trad de groep toe tot de grote wereld- broederschap van Baden-Powell. Sint-Michiëlsgestel had nu officieel een R.K. Verkennergroep. En volgens het gedachtengoed van Baden-Powell hoorde daar natuurlijk ook een welpengroep bij als voorbereiding op de verkenners. Vier meisjes, Zus en Nelly Cooymans en Rini en Rikie Smulders gingen zich door het volgen van cursussen voorbereiden op het oprichten van een welpengroep.

Het eerste zomerkamp

Inmiddels werd er al volop nagedacht over het eerste officiële zomerkamp. Er werd gekozen voor het zwaargehavende Groesbeek, waar ze van de plaatselijke Pioniersgroep de blokhut en het omliggende terrein mochten gebruiken. Van de twee troepen, de Kapelaan Koopmanstroep en de Willibrordustroep, werd één verkennerstroep gemaakt en alleen die jongens die voldeden aan de eisen van de kampklassenkaart kregen toestemming mee te gaan naar Groesbeek. Uiteindelijk gingen er 25 jongens mee op kamp. De anderen vielen af omdat ze “bang waren voor harde tucht, stipte gehoorzaamheid, uitblonken in luiheid, traagheid en oude- wijvenpraat”, oftewel, ongeschikt waren als verkenner. Kamp Groesbeek werd gehouden van 19 tot 25 augustus in een gebied, dat in het kampverslag

De Pioniers waren nog maar net de Petrus Dondersgroep toen ze in 1946 voor het eerst op zomerkamp gingen in Groesbeek. Een gewaagde onderneming. Op deze foto de staf van dat kamp. (foto: archief Scouting, Petrus Dondersgroep)

werd omschreven als “een oorlogstafereel, gehavende huizen, verbrande bomen, opgeblazen kerk, landmijnen, granaathulzen, resten van zweefvliegtuigen, oorlogs- graven, munitiekisten. Wat gaan we daar zoeken?” Maar ondanks de malaise, zo kort na de oorlog, werd het, zo valt uit het kampverslag op te maken, een prima eerste kamp, nog geen honderd procent, maar dat was ook niet te verwachten met jongens, waar “bij een aantal de echte verkennersgeest er nog niet in zat” en een staf, die de nodige kampervaring miste.

En hoe nu verder?

Na het kamp waren er nog 24 jongens over, de helft dus van waarmee ze een jaar eerder waren begonnen. En ook al was het een geslaagd kamp geweest, de fut was er wel uit, de troepgeest was ver te zoeken. “Laksheid, nonchalance, geen ambitie, geen vuur, dat is het kenmerk van deze tijd”, zo beklagde één van de leiders zich. En wat zeker ook geen goed deed, was dat ze het nog steeds moesten stellen met de provisorische behuizing op het toneel van het patronaatsgebouw. “Nog steeds zitten we op het bewuste toneel te hokken in onze strotenten” zo is in een verslag uit september 1946 te lezen. Het gemis van een goed hoofdkwartier maakte de situatie er zeker niet beter op. In diezelfde periode kwam de mededeling dat pastoor Cornelis Lübbers vanwege zijn leeftijd eervol van zijn functie zou worden ontheven en dat er een nieuwe pastoor zou komen: pastoor Jan Burgers.

De verhuizing naar de zolder

Na diens verontrustende mededeling dat het toneel van het patronaatsgebouw vóór 1 november ontruimd diende te worden, omdat dit weer voor toneel en andere activiteiten gebruikt zou gaan worden, was één van de eerste goede daden van de nieuwe pastoor de belofte dat hij zijn

uiterste best zou doen te zorgen voor een nieuw onderkomen voor de verkenners. En hij kwam zijn belofte na: de hele troep verhuisde naar de zolder van de jongensschool, naast het patronaatsgebouw, die via een ladder aan de achterkant van buitenaf was te bereiken. Eindelijk kon de verkennersrij beschikken over een eigen onderkomen, ook al was dat nog verre van ideaal. Er moest veel vertimmerd worden, er moesten welpennesten en patrouillehoeken worden gemaakt, maar met groot enthousiasme en eensgezindheid werd er een prachtig “hoofdkwartier” ontworpen voor de Petrus Dondersgroep, dat op 6 januari 1949 werd ingezegend. In oktober van datzelfde jaar werd hieraan nog een ruimte boven het patronaatsgebouw toegevoegd, waar de net opgerichte stam haar onderkomen kreeg. Via een smalle doorgang in de muur van het troeplokaal en een beslist niet-Arbo-gekeurde loopplank konden de voortrekkers zo hun stamlokaal bereiken. Maar het enthousiasme was er niet minder groot door. Die positieve instelling was in de hele groep sterk voelbaar.

Uit gesprekken met (staf)leden van de Petrus Dondersgroep van het eerste uur komt één ding duidelijk steeds weer naar voren, namelijk de hechte, vriendschappelijke band die binnen de staf bestond en die zijn positieve uitwerking op de groep niet miste. Het stafteam vormde één grote vriendenclub en door zijn sterke groepsgevoel en zijn gedrevenheid, naast een veel geringer aanbod van activiteiten in de maatschappij van toen, kon die bloeiperiode van de Petrus Dondersgroep tot in de zestiger jaren voortduren. De grote maatschappelijke veranderingen van daarna hebben ongetwijfeld doorgewerkt binnen de geledingen van allerlei organisaties, alhoewel de Petrus Dondersgroep daar toch minder last van heeft gehad en altijd een flinke

aantrekkingskracht heeft

Het hoofdkwartier (links) en de Stamhut (rechts) in 1955 op de zolder van de jongensschool. (foto: archief Scouting, Petrus Dondersgroep)

DE PETRUS DONDEMSGROEP EN DE INVLOED VAN DE R.K. KERK

Jan Spit

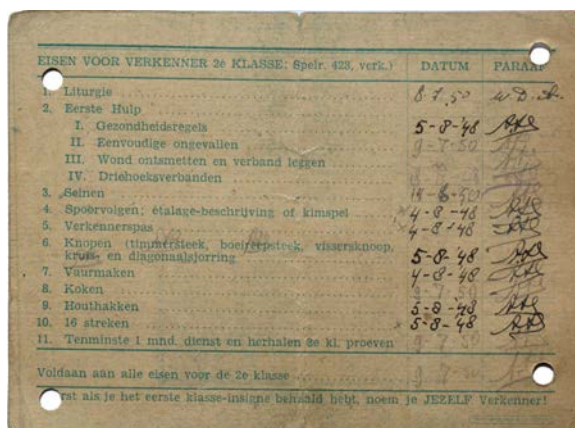
behouden.

Vóór de oorlog

Zoals we al eerder zagen had het gedachten-goed van Baden-Powell al in het begin van de 20e eeuw, in 1910, vaste voet aan de grond gekregen in het toen nog sterk verzuilde Nederland. Aanvankelijk waren het vooral protestantse groepen, Padvinders genaamd, naar het Duitse woord Pfadfinder. Maar ook in rooms-katholieke kring ontstond de behoefte eigen padvindergroepen op te richten. Voor de Nederlandse bisschoppen was dit aanvankelijk onbespreekbaar en door dit verzet van de rooms-katholieke Kerk duurde het nog tot 1928 voordat er toestemming kwam voor het oprichten van de eerste Katholieke Verkennergroepen, die tot 1937 aangesloten zouden zijn bij de Nederlandse Padvinders (NPV), waarna ze als Katholieke Verkenners verder zouden gaan. En pas na de bevrijding van het zuiden, in 1944, mochten er ook katholieke meisjesgroepen worden opgericht, nadat de R.K. Kerk ook hiertegen haar verzet had opgegeven.

Na 1945

Het is duidelijk dat de R.K. Kerk, met name in het katholieke zuiden en dus ook in het overwegend katholieke Sint-Michielsgestel, een factor van formaat was. Het hele dagelijkse leven ademde de geest van de kerk. Haar macht en invloed reikten ver, heel ver. In het in oktober 1944 bevrijde zuiden stond alles al snel in het teken van de wederopbouw, niet alleen in materieel opzicht, maar ook op maatschappelijk en cultureel gebied. De vurig gehoopte ontzuiling en de daarmee gepaard gaande toenadering tussen de verschillende geloofsovertuigingen, waarover in de gijzelsperiode 1942-1944 in het gijzelaarskamp "Beekvliet" zo indringend was overlegd, bleven uit. Dat werd waarschijnlijk

mede veroorzaakt doordat Nederland in twee fases bevrijd werd. Al snel, of beter gezegd, nog steeds, had de R.K. Kerk de touwtjes in de katholieke samenleving stevig in handen en bepaalde voor een groot deel de handel en wandel van het grootste gedeelte van de bevolking. Dus ook het verenigingsleven, van de kanarieclub tot de plaatselijke harmonie en van de toneelvereniging tot de voetbalclub, ze konden geen van allen om de invloed van de kerk heen.

Groepsbijeekkomsten

Toen op 25 juni 1945 de Pioniers werden opgericht, een groep die een jaar later zou overgaan in de Petrus Dondersgroep, was het huisvesten van de groep een zaak, die door de parochie werd geregeld. De pastoor bepaalde, na een start in het patronaatsgebouw, dat de ruimtes boven de katholieke jongensschool en boven het daarnaast gelegen patronaatsgebouw, waarvan de kerk eigenaar was, gebruikt zouden gaan worden door respectievelijk de Welpen en Verkenners en door de voortrekkers van de

Kardinaal Mindszentystam. Maar daarin mocht een mooie Maria-nis zeker niet ontbreken en die kwam er dan ook al snel.

Als je de verslagen van groepsbijeenkomsten leest, dan blijkt keer op keer hoe de activiteiten daar zich afspeelden in een sfeer, die sterk leunde op het fundament van het katholieke geloof. De trouw aan God en de Kerk wordt al direct zichtbaar in de belofte, die pioniers, welpen en verkenners uitspraken bij hun installatie. Zo beloofde de welp *“met de hulp van Gods genade mijn best te zullen doen tegenover God, de Kerk en mijn Land”*, een belofte, die hij als verkenners bij zijn installatie herhaalde: *“Op mijn erewoord beloof ik met de hulp van Gods genade ernstig te zullen trachten: Mijn plicht te doen tegenover God, de Kerk en mijn Land”*, een belofte die ook de pioniers deden in die beginperiode van de verkenners in Sint-Michielsgestel.

Groepsbijeenkomsten werden altijd geopend en afgesloten met gebed. Ook in het programma van de groepsbijeenkomsten zelf speelde religie een rol. Zo vermeldt het programma van 15 december 1948 een uiteenzetting met lichtbeelden over de liturgie van de H. Mis, waardoor de jongens *“vooral een beter inzicht hebben gekregen in de liturgische handelingen van de H. Mis. Een volgende keer gaat de aalmoezenier verder (vanaf de Prefatie).”* Antoon ter Stege schrijft in zijn verslag van deze bijeenkomst: *“Deze sessie was wel wat lang, maar zeer duidelijk en interessant. De jongens zullen hierdoor veel opgedaan hebben voor hun eisen voor liturgie”*. Vier keer per jaar werd er, speciaal voor Welpen en Verkenners, een groepsmiss opgedragen. Ouders

1964. In het jeugdgebouw aan de Robert Baeldestraat worden Leon van Luyn, Willy Vrijssen en Mario Morre geïnstalleerd als welp. Verder herkennen we nog: links achteraan bij het raam Gé van Berkel, leidster Berry Hovenier-Cooijmans, kapelaan Sjef Jansen, leidster Gerrie Kapteijns-Foolen, Jo van der Pol, Henk Kapteijns en Bennie van den. Dungen. (foto: archief Scouting Petrus Dondersgroep)

Iedere ochtend op kamp werd een mis opgedragen in de staftent, die daarom ook wel de kapeltent werd genoemd. (foto: archief Scouting Petrus Dondersgroep)

werden er met regelmaat aan herinnerd hun jongens hiernaartoe te sturen.

Op kamp

Tot ver in de zestiger jaren, toen de ontkerkelijking zich steeds duidelijker begon te manifesteren, bestond de persoonlijke uitrusting van iedere verkenners die mee op kamp ging natuurlijk uit de typische verkennersbenodigdheden, maar daar hoorden ook een verkenners-kerkboek en een rozenkrans bij. En de staf zorgde ervoor, dat ze in haar leidersruiting, naast stafkaarten, de Nederlandse vlag en kompassen, ook wijwater en een palmtakje had. Voordat de Welpen en Verkenners op zomerkamp gingen werd, vóór vertrek, 's morgens eerst de H. Mis bijgewoond in de Michaëlkerk of bij de zusters in het Adrianusklooster om te bidden voor een goed kamp. En na opbouw van het tentenkamp werden eerst alle tenten gezegend door de aalmoezenier. In het archief van de Petrus Dondersgroep bevinden zich nog diverse kampbrieven, die vlak vóór het kamp voor de ouders werden meegegeven. Hierin werd bij de “voornamen instructies” vermeld om vóór het kamp nog even een bezoek te brengen aan de kapper om *“nog een flinke pluk van je haar te laten knippen”*, maar ook het dringende advies om *“vóór het kamp nog even te biechten, als het al even geleden is. En op het kamp kun je ook steeds bij de aalmoezenier terecht”*. Tijdens het kamp begon iedere dag met het bijwonen van de H. Mis, die door de aalmoezenier werd opgedragen in de zogenaamde kapeltent, een oude Amerikaanse legertent, die werd gebruikt voor allerlei logistieke doeleinden, maar waarin zich ook een provisorisch altaar bevond. Pas in het begin van de zeventiger jaren kwam aan dit gebruik een einde. In het kampreglement van het kamp in Groesbeek in 1946 stond dat *“des avonds na het avondgebed de*

grootst mogelijke stilte in acht wordt genomen, tot de volgende morgen na de H. Mis". Overigens, veel oud-stafleden zullen zich de oproep bij het avondgebed tijdens het kamp nog wel herinneren: "*Broeders, weest waakzaam, want de duivel waart rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden*". Een tekst waarvan al snel meerdere varianten ontstonden, gevolgd door het lied: "*In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum*" waarin door een "veelstemmig koor" van welpen, verkenners en stafleden aan God werd gevraagd te waken over alle deelnemers aan het kamp. Bij de evaluatie van het zomerkamp in 1950 in Soerendonk werd de gezongen H. Mis als een van de hoogtepunten van het kamp gezien.

Natuurlijk pasten al deze religieuze uitingen perfect in het beeld van het Rijke Roomse Leven, de periode, waarin de op Rome gerichte kerk een rijke liturgie en katholieke cultuur kende en een ongekende bloei beleefde en waarvan de Petrus Dondersgroep nog ongeveer de laatste twee decennia meemaakte. En we hebben ook gezien hoe veel van deze tradities en gebruiken in de zestiger en zeventiger jaren, stukje bij beetje, in onbruik raakten.

De aalmoezenier

Maar in één opzicht is de Petrus Dondersgroep niet al haar religieuze elementen kwijt. De groep beschikt, tot op de dag van vandaag, nog steeds over een aalmoezenier Joop van Corven. Al vanaf het begin van de katholieke verkennersbeweging in Nederland was de aalmoezenier een vast lid van het stafteam. Toen de bisschoppen in 1937 hadden besloten dat de katholieke jeugd niet meer kon deelnemen aan de activiteiten van de NPV, de vereniging voor Nederlandse padvinders, omdat het bestuur daarvan niet geheel katholiek was, werden de Katholieke Verkenners (KV) opgericht. In de groepen van de KV werd verplicht gesteld dat de pastoor of kapelaan van

de parochie waar de groep zich bevond, deel ging uitmaken van het bestuur. Het was zijn

Nog altijd heeft de Petrus Dondersgroep een aalmoezenier. Onder andere Norbert Smulders (linksonder) en Joop van Corven (hierboven) vervulden deze rol. (foto's: archief Scouting Petrus Dondersgroep)

taak om het zedelijke en christelijke peil binnen te groep te bewaken naar de normen van de rooms-katholieke kerk. Naast religieuze taken had de aalmoezenier vaak ook een duidelijke inbreng in het spelprogramma. Tegenwoordig is zijn rol bij veel groepen geheel verdwenen of in ieder geval veel beperkter, alhoewel het binnen de Petrus Dondersgroep tot een aantal jaren geleden nog heel gebruikelijk was dat de aalmoezenier aanwezig was bij de installatie van nieuwe leden en de installatietekens zegende.

De Petrus Dondersgroep en het dorp

Ook buiten de groepsbijeenkomsten en kampen was de Petrus Dondersgroep actief bij bijvoorbeeld de logistieke ondersteuning van kerkelijke feesten door het jaar heen. Zo zorgden de Verkenners en Voortrekkers er voor, dat tijdens de viering van Sacramentsdag, op de tweede donderdag na Pinksteren, op de hoek Ceintuurweg-Dommelstraat een rustaltaar werd opgebouwd. Vanuit de Michaëlkerk liepen de pastoor en kapelaans daar dan met de Welpen en de Verkenners in processie naartoe. In sommige Europese landen is deze dag tot op de dag van vandaag nog een officiële feestdag. In ons dorp was 1962 het laatste jaar waarin de Petrus Dondersgroep op deze wijze betrokken was bij dit kerkelijke feest.

De Verkenners zorgden er ook voor dat er in het dorp een "rustig en devotelijk plekje voor ons aller Moeder Maria" zou worden ingericht, "niet te ver afgelegen van het dorpscentrum, anders komen er geen mensen langs" en "liefst in een

In het logboek van de Verkenners van het Instituut voor Doven zit een zwart-wit kopie van dit schilderij van het gevecht waarop St. Joris de draak doodt. Het is begin 16e eeuw gemaakt door Vittore Carpaccio in opdracht van de Scuola Dalmata dei SS. Giorgio e Trifone. (afbeelding: www.scuoladalmatavenezia.com, visita virtuale) Op de website van Scouting Amersfoort staat een afbeelding waarop een scout in gevecht is met de draak. (afbeelding: www.kareldoormangroep.nl)

lommerrijke omgeving". Op 14 januari 1952, na de groepsmissie ter ere van de eerbiedwaardige Petrus Donders, werd bij de ingang van het landgoed Zegenwerp door pastoor Burgers een door de Verkenners ontworpen en gebouwde Maria-nis ingezegend.

23 april: De feestdag van St. Joris

Eén kerkelijk feest is binnen de scoutingbeweging nog altijd een officiële feestdag, die in veel landen internationaal wordt gevierd. Toen Baden-Powell zijn eerste verkennergroepen oprichtte, legde hij een verband tussen de beschermheilige van Engeland, Saint George (= St. Joris) en zijn nieuwe scoutingbeweging. Baden-Powell vond het belangrijk dat alle scouts over de hele wereld op deze dag stil zouden staan bij het thema "goed en kwaad". Officieel is 23 april de feestdag van St. Joris en lange tijd was dat ook de dag waarop zijn feest door de Welpen en de Verkenners werd gevierd.

Bij de Petrus Dondersgroep kwamen op die

dag de Welpen, Verkenners en stafleden in de vroege ochtend bij elkaar om, na het opzeggen van de Welpen- en Verkennerswet de H. Mis bij te wonen, waarna de vlag werd gehesen. Hierna kreeg iedereen een rode tulp aangereikt (een typisch Nederlandse traditie). Volgens de legende groeide overal waar na afloop van het gevecht van St. Joris met de draak een druppel bloed viel, een rode tulp. Die rode tulp is het symbool voor het goede werk dat St. Joris deed en het symboliseert ook de overwinning van het goede over het kwade. Na afloop van deze bijeenkomst ging, op doordeweekse dagen, iedereen weer naar school of naar zijn of haar werk. Stafleden, die een baan hadden, kregen voor deze bijeenkomst enkele uren vrij van hun werkgever, op voorwaarde dat ze na afloop in volledig uniform op hun werk zouden verschijnen. Welpen en verkenners gingen ook in uniform naar school en droegen dit verder de hele dag om op die manier te laten zien dat zij, door het verrichten van goede daden, vertegenwoordigers willen zijn van het goede. 's Avonds kwamen de Welpen, Verkenners en stafleden weer bij elkaar om rond het St. Joriskampvuur te luisteren naar het verhaal van St. Joris en de draak. Daarna werd de belofte, die de welp of verkenner bij zijn installatie had gedaan, hernieuwd. Door na de hernieuwing van die belofte de tulp in het vuur te gooien, gaven ze te kennen altijd te strijden vóór het goede en tegen het kwade. Tegenwoordig wordt St. Joris alleen op 23 april gevierd als die dag in het weekend valt, anders in het weekend het dichtst bij 23 april. In de Petrus Dondersgroep is deze traditie al jaren geleden in onbruik geraakt.

Hoofdkwartier van de Fuehrer.
16 Mei 1947.

Kameraden,

Maar uit betrouwbare bron is vernomen hebben de geallieerden het plan om hedennacht de ondergrondse verzetsbeweging van St. Michiels Gestel te voorzien van wapens en munitie. De plaats van afwerping zou zijn het Petrus Dondersplein.

Maak daarom een plattegrond van deze plaats ten behoeve van onze nk militairen, die daar hedennacht de wacht zullen betrekken.

Verder dient het H.K. van deze ondergrondse beweging uitgerooid te worden. Een S.D. agent, die lang als spion werkzaam is geweest bij deze ondergrondse kan de volgende inlichtingen verstrekken: Het H.K. is gelegen vanaf het Petrus Dondersplein gaande in de richting Vucht, tot aan een plaatsje Halder. Daar slaat men rechts af en komt men op Oud-Herlaag - vandaar naar Haanwijk. Hier staat een boerderij D 101. Tracht hierover het volgende te weten te komen.

- Hoe heten deze mensen?
- Uit hoeveel personen het gezin bestaat?
- Hoe oud de kinderen zijn.
- Hoeveel stuks vee van elke soort hij heeft.
- Hoe oud de boerderij is.

Maak een situatieschets van dit H.K.

Gedraag jezelf tegenover deze mensen beleefd en correct, opdat ze geen achterdocht krijgen.

Vecht dan een rechtvaardige strik en eerlijke strijd. Zijt gij 't eerst aangeschoten (getikt) dan staat ge Uw leven af aan Uw tegenstander. Je bent dus buiten gevecht en kunt dus geen ander meer doden. Weest dus op Uw hoede om niet verschalkt te worden.

Daar het in het voornemen ligt van de Fuehrer om binnenkort in de omgeving van St. Michielsgestel een vogeljacht te organiseren, verzoek ik jullie om te weten te komen welke soorten vogels daar leven. Verder brengt U voor de Fuehrer een bouquet van in het veld levende

2 Maart 1949

- Opening + inspectie.
- Vergifspel.
- Leid: repeteer eerst de derde-klas knopen, daarna de tweede-klas knopen. a=e.
- Griek woordenspel.
- 3^e kl. knopen in 1 donker.
- De rollende spaak.
- 8 vormige sjorring.
- Wie is de moedenaar.
- Shifting met woordje van Palm.

1 Opn.
Een H.K. programma, dat o.l.v. werd afgewerkt, de verkenners zwoegden om het hardst om bij ieder programmapunt de slechte punten in de wacht te slepen.
1-2 geen bijz.
3 De verslagen werden niet correct ingeleverd zodat hiervoor geen punten konden worden toegekend.
4 geen bijz.
5 De 17 kenden kwamen als overwinnaars uit de strijd.
6-7-8 geen bijz.
9 Palm legde de nadruk op de hulpvaardigheid.
A. Stege

Voor elke groepsbijeenkomst werd van tevoren een programma gemaakt en na afloop een verslagje geschreven. Vele daarvan zijn bewaard gebleven, zoals het programma en verslagje van 2 maart 1949, geschreven door Antoon ter Stege, het latere hoofd van de Michaëlschool. (bron: archief Petrus Dondersgroep)

Dienstbaarheid staat hoog in het vaandel bij de Petrus Dondersgroep. Na de watersnoodramp in de nacht van 31 januari op 1 februari 1953 kwamen er veel hulpacties op gang. Tijdens de groepsavond van de Verkenners op 9 februari seinde leider Gerrit van Pinxten: "De mouwen omhoog, ons land moet droog". In zijn verslag over deze avond lezen we: "Dit is de slagzin die de diverse jeugdverenigingen, waarbij ook de Verkenners behoren, hebben gekozen naar aanleiding van de actie die a.s. Zaterdag 14 Febr. wordt gehouden en die hieruit bestaat dat alle Welpen, Verkenners, Voortrekkers en Leiders door het verrichten van karweitjes op deze dag minstens per man f 1,- bijbrengen, die dan ten goede komen aan de slachtoffers van de watersnoodramp. Blijkbaar werden er bij die actie ook goederen ingezameld, want tussen de verslagen van de programmabijeenkomsten zit ook een tekening van "sorteren van Goederen". (foto: archief Petrus Dondersgroep)

bloemen mee.
Het Vaderland rekent op jullie.
Om 8.15 uur terug op 't H.K.
Mit Deutschen Gruss,
Heil Hitler!

General Oost. 44

De kans bestaat dat je ondertuig op ondergrondse tegenstanders zult stoten.

Programma's werden en worden afgestemd op de wereld waarin we leven. Anderhalf jaar na de oorlog kreeg een patrouille verkenners een brief van het hoofdkwartier van Führer Adolf Hitler met de opdracht een wapendropping te onder-scheppen en de groep verzetsstrijders uit te roeien. De andere patrouille, de verzetsstrijders, ontving een soortgelijke levens-echte speluitleg die ondertekend was door Prins Bernard. Een soortgelijk spel wordt ook nu nog gespeeld, maar de uitleg is ongetwijfeld anders geformuleerd. En de patrouilles zouden nu milieuvervuilers en milieuactivisten kunnen zijn. (afbeelding: archief Petrus Dondersgroep)

Het Vaderland rekent op jullie.
Om 8.15 terug in het H.K.
LEVE ORANJE.
PRINS BERNARD.

Herkent u mensen op deze en andere foto's? Laat het ons weten via info@deheerlijkheidherlaar.nl

De welpengroep van 1964 in het jeugdgebouw aan de Robert Baeldestraat. Op de foto staan: 2 Robert Eijkemans, 4 Henk Kapteijns, 5 Jo van der Pol, 6 Gerard Kapteijns, 7 Hans van Gaal, 10 Bart Bosch, 12 Gé van Berkel, 13 Mario Morre, 14 Adje van Grinsven, 15 Bennie van den Dungen, 18 Gerrit van Oorschot, 20 Gerrie Foolen, 21 Berry Hovenier-Cooijmans. Verder nog Theo de Laat, Harrie de Leeuw, Wouter van Oploo, Ad van den Bosch, Jan Vrijssen, Willy Vrijssen, Louis Willekens en Leon van Luijn

DE VOORTREKKERS VAN DE KARDINAAL MINDSZENTYSTAM

Jan Spit

De naam voortrekkers

Als je het over de Petrus Dondersgroep hebt, dan kun je er niet omheen: de Voortrekkers van de Kardinaal Mindszenty-stam, de oudste speltak van de groep en meestal gewoon “de STAM” genoemd. Al ruim 70 jaar is deze afdeling op veel fronten een begrip in Sint-Michielsgestel.

De term “voortrekkers” is een vertaling van het Engelse woord “rovers”, een naam die is gebaseerd op het boek van Baden-Powell uit 1919: “Rovering To Success”, waarin hij zijn ideeën uiteenzette over hoe het verder zou moeten gaan met die jongens, die te oud waren voor de Verkenners, maar toch voor de groep behouden zouden kunnen worden. In Nederland werd het woord “rovers” aanvankelijk vertaald met “zwerwers” (zoals bijvoorbeeld in de Delftsche Zwerwers, opgericht in 1920), later kwam daar de nieuwe vertaling “voortrekkers” voor in de plaats.

Hoe het begon

Toen in augustus 1949, na het zomerkamp in Bakel, de Petrus Dondersgroep ruim 4 jaar bestond, kwam het moment dat de oudste verkenners van de groep, Ben van Buuren, Henk Bogaards, Pieter Heessels en Wim van Drunen, te oud waren voor de Verkenners en voor de keuze werden gesteld of de groep te verlaten en bij een andere vereniging te gaan of te kijken naar nieuwe mogelijkheden binnen de groep. Er waren inmiddels voldoende stafleden, dus daar lagen geen mogelijkheden. Ben, Henk, Pieter en Wim besloten, in navolging van andere verkennergroepen, te gaan onderzoeken of ze een voortrekkersgroep, een stam zouden kunnen oprichten. Twee maanden later, in oktober 1949, was de STAM een feit en de nieuwe voortrekkers kozen als naam voor hun groep: de Kardinaal Mindszenty-stam. Ze hadden dan misschien nog wel geen eigen stamhut, maar daar zou spoedig in worden voorzien. Na 2 maanden stam te hebben gedraaid in het troeplokaal van de Verkenners en de Welpen boven de jongensschool kregen ze toestemming van pastoor Burgers om boven het patronaatsgebouw een stamhut te bouwen.

József Mindszenty (1892-1975) was een Hongaarse priester, die in 1944 tot bisschop werd benoemd, vlak voordat Duitsland Hongarije bezette. Hij was toen al lang ook politiek actief en ageerde tegen de Hongaarse overheid, onder andere omdat die in de Tweede Wereldoorlog de zijde van Duitsland en Italië koos. Door zijn rol als voorvechter van de katholieke kerk belandde hij als priester in 1919 al voor maanden in de gevangenis en dat gebeurde opnieuw in 1944.

Na de oorlog werd hij door paus Pius XII tot kardinaal benoemd. Als felle tegenstander van het communisme, dat invloed wilde op het -hoofdzakelijk katholieke- onderwijs en het grootgrondbezit wilde aanpakken, werd hij in 1948 veroordeeld tot levenslange opsluiting, beschuldigd van verraad en illegale transacties. Tijdens de Hongaarse Opstand in 1956 werd hij bevrijd. Uiteindelijk belandde hij in 1971 in Wenen, waar hij vier jaar later in ballingschap stierf.

Toen de voortrekkers zijn naam kozen, was Mindszenty net tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld.

De oubaas

Een groter probleem was het vinden van een geschikte oubaas, iemand die de leiding kon nemen over de nieuwe groep voortrekkers. Aanvankelijk begeleidde de hopman van de Verkenners met enige regelmaat de bijeenkomsten op zaterdagavond en enige tijd later zou die taak worden overgenomen door een frater van de Ruwenberg, Frater Arsenius, maar het zou nog tot begin 1952 duren, voordat de STAM een eigen oubaas had. Toen pas ging de bijna tweeënhalve jaar gekoesterde wens in vervulling. Op 16 februari, bij de inzegening van de inmiddels fraai opgeknapt stamhut, werd Rinus Bevers voorgesteld als oubaas van de STAM, die kort daarvoor twee nieuwe leden had verwelkomd, Jan van Oploo en Leo van Pinxten.

De programma's

Vanaf de oprichting in 1949 werden de stamavonden gevuld met programma's, telkens verzorgd door één van de stamleden en met het werken aan de eisen die aan een voortrekkersgroep worden gesteld. Vooral voor dit laatste bezochten ze vaak andere voortrekkersgroepen of namen ze, vanaf eind 1950, deel aan weekenden, die werden georganiseerd door de zogenaamde Pauluskring, genoemd naar de patroonheilige van de Voortrekkers, de apostel Paulus. Tijdens deze weekenden, die in verschillende plaatsen in de regio werden gehouden, werd hard gewerkt aan allerlei vaardigheden, waaraan een voortrekker uiteindelijk moet voldoen. Naast hun stamavonden verrichtten de stamleden allerlei hand- en spandiensten, zowel binnen de groep als daarbuiten, zoals onder andere assistentie bij weekenden van Verkenners en Welpen, de kerstviering, foerageren en assisteren tijdens het zomerkamp en hulp bij kerkelijke feesten in de parochie.

Al ruim zeventig jaar heeft de STAM haar devies "Ik Dien" meer dan overtuigend in praktijk gebracht. Op allerlei fronten hebben de stamleden laten zien dat dat devies bij hen niet aan dovemans oren was gericht en ook in de huidige tijd nog steeds hun koers bepaalt. Was het in de beginperiode vooral assistentie bij de eigen groep of bij kerkelijke aangelegenheden, naarmate de maatschappelijke ontwikkelingen leidden tot meer activiteiten in het dorp, nam de inzet van de STAM evenredig toe.

Het woord "oubaas" is Zuid-Afrikaans en betekent "oude meneer, kerel". Het is een samen-trekking van het Nederlandse "oude baas".

Na jaren van omzwervingen streek het jeugdcarnaval in 1977 neer in het net geopende gemeenschapshuis De Huif. (foto archief Scouting)

Het jeugdcarnaval

Toen eind vijftiger jaren het carnaval steeds meer een onderdeel werd van de jaarlijkse activiteiten in Gestel, ontstond in de parochie de gedachte ook iets voor de jeugd te gaan regelen. Een aantal jaren daarvoor had toneelvereniging O.K. al wel geprobeerd tijdens die dagen de Gestelse jeugd te vermaken bij café van den Biggelaar aan de Ruwenbergstraat, maar dat was nooit echt helemaal van de grond gekomen. Onder de bezielende leiding van kapelaan Louis van Ierland, die toen aalmoezenier was van de Petrus Dondersgroep, werd aan de STAM gevraagd "iets" te gaan organiseren. Dat gebeurde voor het eerst in 1960 in het patronaat aan de Nieuwstraat, waar aanvankelijk heel kleinschalig 's middags van 2 tot 5 uur wat activiteiten voor de jeugd werden georganiseerd, al snel daarna met echte livemuziek. Na een aantal jaren werden de activiteiten uitgebreid en konden de kinderen van 2 tot 6 uur naar het patronaat komen om te carnavallen, waarna de zaal na 8 uur 's avonds alleen nog maar toegankelijk was voor kinderen van 12 jaar en ouder. Bij de ingang stond de kapelaan te controleren of er geen kinderen van de lagere school tussendoor glipten; hij kende immers alle kinderen van de godsdienstles. Weer een aantal jaren later kwam daar het "Kleuterfist" bij, zodat ook de jongste spruiten bij het carnaval werden betrokken. Nadat het patronaat was afgebroken werd het jeugdcarnaval voortgezet in een grote dans-

tent. Tot 1972 was dat nog aan de Nieuwstraat en nadat het W.A.-plein daar werd gerealiseerd 3 jaar achter de oude huishoudschool aan de Hortensiastraat. Inmiddels had de STAM ook nagedacht over het oprichten van een jeugdprinsensclub. Toon van den Berg en Jan van Giersbergen namen hierin het voortouw en op vrijdag 11 februari 1972 kon de eerste jeugdprins, Chell I met gevolg worden geïnstalleerd.

In '75-'76 werd de huishoudschool omgebouwd tot De Huif, zodat één jaar moest worden uitgeweken naar het Scoutinggebouw aan de Robert Baeldestraat, om vervolgens in '77 terug te keren naar het op 15 januari 1977 geopende nieuwe gemeenschapshuis in de Hortensiastraat. Livemuziek behoorde inmiddels tot het verleden. De livebandjes hadden ontdekt dat carnavalsdagen behoorlijk wat konden opbrengen en vroegen te hoge bedragen om daar nog mee door te kunnen gaan. Het werden plaatjes met carnavalsmuziek.

Omdat er niet genoeg stamleden meer waren, werd in 2014, bij het 55e Jeugd- en Jongeren carnaval (JJK), het stokje overgenomen door een nieuwe organisatie. Die maakte, enthousiast en met veel ervaren medewerkers uit de voorgaande jaren, tot 2019 het JJK in De Huif iedere keer weer tot een enorm succes. In 2020 werd het JJK voor de eerste, en helaas de

Bokkendonk bedankt de Stam voor al hun werk voor het jeugd- en jongeren carnaval met een plaquette waarop staat: "wij stapten door in jullie voetstappen". (foto: archief Scouting)

laatste, keer gevierd in De Meander en werd het omgedoopt tot Familiecarnaval. In totaal heeft de stam 54 edities van het JJK georganiseerd, voorwaar een buitengewone prestatie.

Soos 't Vat

Niet opgericht door de STAM, maar de basis voor Soos 't Vat werd wel door de STAM gelegd. In de zestiger jaren raakte de Nederlandse jeugd steeds meer in de ban van de uit Amerika en Engeland overgewaaid popmuziek. In Gestel was op dit gebied niet veel te beleven, maar daar wilde de STAM graag iets aan gaan doen. Tijdens een aantal bijeenkomsten in 1970 werden plannen gemaakt een jeugdsoos te gaan organiseren, als opvolger van Tienerclub "Run In". Gekozen werd voor een zaaltje bij café Immens aan de Nieuwstraat (waar nu JUMBO zit). Op 31 december verleende de gemeente vrijstelling van "vermakelikhedenbelasting" en op 9 januari 1971 werd voor de eerste keer gedraaid. Die eerste keer met een eigen platen-speler en van thuis meegebrachte plaatjes. In de daaropvolgende maanden konden met de entreegelden nieuwe singletjes worden gekocht bij Immens' Discobar. Deze maandelijkse activiteit nam, naast de organisatie van het jeugdcarnaval, zo veel tijd in beslag, dat voor de gewone voortrekkersactiviteiten niet altijd ruimte overbleef. Bovendien was de ruimte bij café Immens niet echt geschikt en nam het aantal bezoekers al na een jaar af. Vanuit de Jeugdraad werd besloten een werkgroep "soos" op te richten, waar aanvankelijk ook de stamleden deel van uit zouden gaan maken. Uiteindelijk ging de jeugdsoos over in wat discotheek "'t Vat" zou gaan heten, overigens nog steeds met veel medewerkers, die een sterke band hadden met de Petrus Dondersgroep.

De jeugdsoos die de stamleden organiseerden vond plaats in het zaaltje van café Immens aan de Nieuwstraat. Deze foto is rond 1976 gemaakt. Het café is gesloopt en op die plaats is in 1993 een supermarkt verzezen met de nagebouwde voorgevel van het café. (foto: BHIC, identificatiekenmerk: FOTOSM.1655)

De Jeugdraad was een stichting, die het gemeentebestuur gevraagd en ongevraagd adviseerde inzake het jeugd- en jongerenbeleid. Naast het dagelijks bestuur zat van iedere Gestelse jeugd- en jongerenorganisatie een afgevaardigde in deze raad. De Jeugdraad speelde een vooraanstaande rol bij de bouw van de diverse tijdelijke en definitieve jeugdgebouwen, zoals het jeugdgebouw aan de Robert Baeldestraat (1962-1984), 't Liereke, het Scoutinggebouw aan de Eikenlaan en de Adrianusboerderij. In de raad ontstonden ook diverse nieuwe initiatieven. Eind jaren 90 van de twintigste eeuw hield de Jeugdraad op te bestaan.

Na de fusie tot Scouting Nederland in 1973 zijn de Voortrekkers samengevoegd met de Pionier(sters), de vrouwelijke leden van dezelfde leeftijd. De nieuwe naam werd Pivo's, later Jongerentak en vanaf 2010 Roverscouts. De naam "De STAM" wordt bij de Petrus Dondersgroep echter nog steeds vaak gebruikt; de STAM is een begrip geworden.

Andere activiteiten

Naast jeugdcarnaval en jeugdsoos was (en is) de STAM op veel meer fronten actief. Toen in juni 1967 de eerste Grote Gestelse Vlooiemarkt werd georganiseerd, werd de STAM gevraagd de bewaking van het terrein op zich te nemen, een taak, die ze naast logistieke ondersteuning bij de markt zelf, tot op de dag van vandaag nog steeds met verve uitvoert. Bij de viering van Koninginne-/Koningsdag, de dodenherdenking op 4 mei en de festiviteiten op Bevrijdingsdag en tal van andere activiteiten in het dorp wordt nog steeds niet tevergeefs een beroep gedaan op de ondersteuning van de STAM. Het devies "Ik Dien" dragen ze nog steeds met enthousiasme uit. De STAM: een waardevolle schakel in het Gestelse maatschappelijke leven.

SCOUTING 1987 – 2008, SCOUT VOOR HET LEVEN

Rob Schellekens

Vijf jaar was ik toen ik voor het eerst het clubhuis aan de Eikenlaan binnenkwam. Nadien bleef ik 23 jaar lid van de Scouting Petrus Donders in Sint-Michielsgestel. Als kind heb ik alle speltakken doorlopen, daarna werd ik staf lid bij de Verkenners. Ik wil u meenemen door mijn Scoutingtijd om u een inzicht te geven in de Petrus Dondersgroep in deze periode.

SPELTAKKEN (= groepen) VAN DE PETRUS DONDRERSGROEP				
Oude benaming	Tegenwoordig	Leeftijd	Groep/klas	Leden in 2020
Bestuur	Bestuur			4
Bevers	Bevers	Tussen 5 en 7	Groep 2 en 3	12
Welpen/Kabouters	Welpen	Tussen 7 en 11	Groep 4 tot en met 7	22
Verkenners/Gidsen	Scouts	Tussen 11 en 15	Groep 8 BO en klas 1 tot en met 3 VO	18
Rowans/Sherpa's	Explorers	Tussen 15 en 18	Klas 4 tot en met 6	23
Stam	Roverscouts:	Tussen 18 en 21	Na middelbaar onderwijs	
	STAM	jongens		11
	Pivo's	meiden		10
	Jongeren van 18-21 jaar kunnen bij de Petrus Dondersgroep kiezen of ze bij een gemengde groep willen, danwel een jongens- of meisjesgroep. Na hun 21 ^e kunnen ze bij de STAM of de Pivo's blijven of overvliegen naar de Plusscouts.			
Geen speltak	Plusscouts	Volwassen leden, die hun band met Scouting willen behouden. Zij verrichten veel hand- en spandiensten en hebben maandelijks hun eigen bijeenkomsten.		13

1987-2000: SCOUTING DOOR DE OGEN VAN EEN KIND

1987: De Bevers, Scouting voor de allerkleinsten

De Bevergroep is er voor jongens en meisjes

Enkele Bevers en hun leidsters tijdens het kamp in Overloon in 1987. (foto: archief Scouting)

van vijf tot zeven jaar. Ik ging als vijfjarige iedere zaterdag twee uurtjes spelen op het clubgebouw aan de Eikenlaan. Ik vond het leuk om met de andere kinderen het spel en programma in het teken van Hotsjietonia te beleven. De hoofdrol was toen voor Lange Doener. Met hem deden we veel spelletjes, knutselden en deden andere leuke dingen in het clubhuis, buiten en in de bossen daarachter. Inmiddels heb ik begrepen dat Lange Doener met pensioen is en is vervangen door o.a. Fleur Kleur en Bas Bos.

We droegen een rode trui met daarop een tekening van Lange Doener en daarbij de Petrus Donders groepsdas. Bij de opening en sluiting van de middag zongen we het Beverlied, en dansten we in een cirkel. Mijn leiding bestond o.a. uit Francis, Anneke, Els, Mieke en Elly. Op de foto van de opening van een spelmiddag zijn zij te zien, zij draaiden al enkele jaren samen. De Bevergroep van Petrus Donders bestaat

De opening van een spelmiddag bij de Bevers. Rob Schellekens zit links, onder het tweede groene vlaggetje. (foto: archief Rob Schellekens)

sinds 1985. Een aantal van mijn mede-Bevers zijn later samen met mij ook staf lid geworden.

De afsluiting van het jaar was natuurlijk het zomerkamp. Geen hele week zoals de andere groepen, een paar nachties was namelijk al spannend genoeg. Het kamp stond altijd in een bepaald thema zoals ridders, circus e.d. Er gebeurde ieder kamp iets onverwachts maar gelukkig kwam het altijd weer goed. En konden wij weer rustig slapen. Een leuk onderdeel van het kamp was een dagdeel spelen met de Welpen. Dit om zo kennis te maken met de volgende speltak. De meisjes speelden dan met de Kabouters.

1990: De Welpen, spelen in de jungle!

Na de bevers ging ik spelen bij de Welpen. De overgang naar een andere speltak heet "overvliegen" en dat gebeurt op de overvliegdag. Deze dag vindt meestal plaats in het tweede weekend van het nieuwe Scoutingjaar. In het eerste weekend bekeek je de foto's van het zomerkamp met je oude speltak en nam je

Het overvliegen van de ene groep naar de andere gebeurt altijd op een speciale manier. In 1983 door met een kabelbaan de Dommel over te steken. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

afscheid van hen. Vaak werd er op de overvliegdag door de oudere scouts een mooi bouwwerk van pionierpalen gebouwd ofwel gesjord. Bijvoorbeeld een kabelbaan of een vlot. Je oude speltak zwaaide je uit terwijl je hangend aan de kabelbaan naar je nieuwe speltak vloog.

Bij de Bevers was je op dat moment één van de grootste en oudste, maar startend bij de Welpen was je opnieuw de jongste. Dat is een hele overgang. Dit hele spel van groot worden en opgroeien is één van de bijzondere aspecten van Scouting. Bij andere sporten zit je gewoonlijk bij leeftijdgenoten, dat geeft een andere dynamiek. Bij Scouting kan het leeftijdsverschil vier jaar zijn. Scouting Nederland ondersteunt dit door een doorlopende leerlijn, waarin iedere leeftijdscategorie op niveau wordt uitgedaagd.

Jungle Boek

Het Welpenspel stond en staat nog steeds in het teken van Jungle Boek. Spelen in de jungle! Ofwel veel spelen in het bos en rondom het clubhuis, af en toe een leuk uitstapje ondernemen naar een museum of zwembad. Ook speelden we soms samen met de Kabouters (de meisjesgroep), maar een stoere jongen van 8 jaar vindt dat natuurlijk helemaal niet leuk. Wat me het meeste is bijgebleven is het vele stoeien. Het zogenaamde "hoopje op de leiding" kwam wekelijks voor.

Reinout en Judith waren bijna mijn gehele welpentijd mijn leiding. Het is daarom nog steeds bijzonder als ik hen nog eens tegenkom. Na mijn tijd werd het stafteam uitgebreid met anderen. De stafleden kregen de namen van de hoofdrolspelers uit het Jungleboek, bijvoorbeeld Baloe en Bagheera. Elk dier uit het Jungleboek heeft zijn kennis en wijsheden. Hieraan worden de spelactiviteiten gekoppeld.

Nesten

De Welpengroep kwam iedere zaterdagmiddag bijeen. Wij waren met ongeveer 25 jongens en we droegen een groene blouse met de groepsdas. Deze groep was verdeeld in een aantal groepjes ofwel nesten zoals dat in het junglethema heet. Ieder nest werd "geleid" door een gids en zijn gidshelper. Dit zijn meestal de oudste kinderen. Deze nesten hadden namen zoals het gele, groene, bruine, rode, grijze nest. De nesten kunnen erg praktisch zijn, bijvoorbeeld bij het maken van groepen voor een spel of instruc-

schommel te bouwen, en ook om de keukentafel te maken waaraan je tijdens het kamp kookte en at. Tweemaal per jaar hadden we een kookavond, dat was niet altijd een groot (lees: lekker) succes. Verder leerden we gedurende het jaar: vuur maken, houthakken, banden plakken en EHBO.

spel

Er werd niet alleen maar geleerd. Zo speelden we levend Stratego in het gemeentebos of een smokkelspel met zakjes meel. De topper was het spel Hollandse leeuwen, een tikspel waarbij je over het veld rende en af was wanneer de tegenstander je beide voeten van de grond wist te krijgen.

Veel activiteiten deden we in groepjes ofwel patrouilles. Iedere patrouille bestond uit jongere en oudere kinderen. De oudsten waren de PL (patrouilleleider) en de APL (assistent patrouilleleider). De PL en de APL kregen van de leiding extra verantwoordelijkheden. Bijvoorbeeld om te zorgen dat het met iedereen goed ging zodra ze zelfstandig op pad waren. Deze indeling bepaalde ook met wie je bijvoorbeeld in de tent lag en kookte op het zomerkamp. De patrouilles hadden namen zoals de Jaguars, Cobra's, Panters en Adelaars. Na iedere avond schreef één persoon uit iedere patrouille een verslagje in het logboek.

uniform

Door het jaar heen had je verschillende weekenden. Zo was er ieder jaar een instructieweekend om veel te leren en insignes te halen. Ook was er jaarlijks het vader-zoon weekend, dat vond ik altijd erg leuk.

Het verkennersuniform bestond uit een beige blouse met daarop het Scoutinglogo, het verkennerslogo en eventueel insignes van die je had behaald. Aangevuld met de groepsdas. Daaronder droeg je een spijkerbroek. Een tijdje hadden we patrouillelinten aan de blouse, de kleur hiervan gaf aan in welke patrouille je zat. Ook droegen wij in mijn eerste twee jaar een zwarte baret met Scoutingspeld. Daarna was de baret niet meer verplicht.

zomerkamp

Het hoogtepunt van het jaar was ook bij deze speltak het zomerkamp. Van zaterdag tot en met zaterdag in de eerste week van de schoolzomer-

vakantie. Het kamp startte met een fietstocht naar een kamperrein zoals in Gilze of Berkel-Enschot. Daar bouwde je met je patrouille de tent en keuken op. Iedere patrouille had een corveerooster waarop stond wie er kookten, de afwas deden, de Hudo (Houd Uw Darmen Open =Toilet) ledigden en wie de kampkrant verzorgden. Tijdens ieder kamp was er een trektocht, een sportdag en een excursie. Halverwege het kamp gingen we zwemmen, dat was dan direct je douche voor die week. Verder deden we niet veel aan hygiëne. Er was een sporttotem, kooktotem en een totem voor de beste patrouille van die week te winnen. Dat was toch een eer als je iets won.

Tijdens het kamp was er wel een thema, maar dat was niet meer zo bepalend als bij een welpenkamp.

De afsluiter van het kamp was natuurlijk het gezamenlijke kampvuur. Wat hebben we daar veel gezongen: Mie van Loon, het Zeeroverslied en We are the Scouts waren vaste hits. Voor de PL's was er hierbij een speciaal klusje, die mochten dan voor het vuur zorgen en dit tijdens de avond onderhouden.

In die tijd probeerde de staf om éénmaal in de vier jaar in Clervaux (Luxemburg) op kamp te gaan. De Benedictijnerorde had in de bossen kamperreinen die zij verhuurde. Deze kampen

Verkenners in de trein naar Clervaux. (foto: archief Rob Schellekens)

waren een speciale ervaring, dat kwam mede doordat we daar andere activiteiten hadden, zoals kanovaren en een uitstapje naar het verkennermonument International Scouting One Penny Monument in Wiltz. Ik had geluk, ik ging namelijk in mijn eerste én laatste jaar in Clervaux op kamp. Dit kwam omdat ik vijf jaren lid bij de verkenner ben geweest.

1997: Rowans en Sherpa's

Na vijf jaar verkenner was het tijd om naar de Rowans te gaan. Ditmaal ook samen met Thijs en Tom. Op dat moment waren er geen oudere Rowans. Het werd daarom een gemengde groep met de Sherpa's. Judith en Hansje waren toen staf, aangevuld met Jelle. Die vloog als staflid samen met ons over vanaf de verkenner.

In het clubhuis was boven het staflokaal. Daar was ik in de 12 voorgaande jaren nog nooit geweest. In die ruimte stonden banken, tafels, een keukentje en er hingen veel attributen aan het plafond. En hier kwamen wij als Rowans en Sherpa's bijeen. Alleen dat al was zo bijzonder.

De staf verzorgde niet meer iedere avond een programma. Nee, het was de bedoeling dat de leden leerden om zelf het programma te bedenken en te verzorgen. Ook dat was weer een hele omschakeling. De programma's die wij zelf organiseerden, waren wat anders van karakter. Als puber ga je anders om met je vrije tijd, dus soms stond een potje kaarten of gewoon 'hangen' op het programma.

zelfstandigheid

Als tenue hadden we een steenrode blouse, met het Rowan/Sherpa insigne en een Scoutinginsigne. Natuurlijk weer samen met de groepsdas. De opening en de sluiting van de avond waren veel minder formeel. Er werd nog wel een vlag gehesen, maar een echte gelofte werd niet meer opgezegd. Ook bij het sluiten was het vooral gericht op gemak. Ik herinner me dat in mijn laatste jaar de staf afsloot met "1,2,3,4 zo, en nu aan het bier." Vanwege het veel kleinere leeftijdsverschil tussen de leden en de staf, kleinere groep en natuurlijk vanwege de zelfstandigheid gingen we veel informeler om met elkaar. Voor de staf lag de nadruk op bijsturen en begeleiden in plaats van leiden. Ook dit naar de richtlijnen van Scouting Nederland, in de doorlopende leerlijn wordt meer zelfstandigheid gekweekt.

zelfwerkzaamheid

Het organiseren van het zomerkamp was een belangrijke activiteit. Eén van de belangrijkste doelen bij de Rowans/Sherpa's is het zomerkamp. Zij gaan bijna altijd naar het buitenland op vakantie. En wel backpackend met een grote rugzak. Daar ging alles in, slaapzak, matje, kooksetje, kleding etc. Je moest gedurende het jaar dus leren om je rugzak goed in te pakken en eraan wennen om met ± 15 kilo op je rug te wandelen. Met steun van de staf moesten we een programma maken voor een hele kampweek en de voorbereidingen treffen.

En zo'n kamp kostte natuurlijk nogal wat geld. Een gedeelte kwam uit de contributie die onze ouders betaalden, de rest verdienden we zelf bij met klusjes door het jaar heen. Voorbeelden hiervan zijn auto's wassen op het Petrus Dondersplein, bloeiende planten of Marsen verkopen aan de deur en we hebben een keer met z'n allen, verkleed als middeleeuwse personen op een markt in Boxtel gestaan. Dat alles voor extra toffe activiteiten en een extra zakcentje tijdens het kamp. Al met al waren de voorbereidingen voor het kamp in de vorm van overleggen, informeren en de acties een mooie leerschool voor ons.

Op mijn eerste kamp gingen we naar de Ardennen, op mijn tweede kamp maakten we een rondje door Nederland. We trokken rond van camping naar camping, soms op een Scoutingterrein. We bedachten leuke activiteiten en excursies. In principe probeerden we op de laatste avond bij de andere groepen te zijn voor het gezamenlijke kampvuur.

Mijn derde en laatste jaar bij de Rowans/Sherpa's heb ik niet afgemaakt. Ik had discussie met de leiding, maar mijn beschikbare tijd voor acties en andere interesses speelden ook een rol. Dit betekende echter niet het einde van mijn Scoutingtijd. Ik werd kort daarna gevraagd om staf te worden bij de Verkenner.

2000-2008: SCOUTING DOOR DE OGEN VAN EEN STAFLID

2000: Verkennerstaf

Na 13 jaar lid te zijn geweest, was het tijd om zelf staf te worden. Ik vond het super dat ik

(foto: archief Rob Schellekens)

gevraagd werd, en dan ook nog bij de Verken- ners! Ik ben in totaal 8 jaar Verkennerstaf lid geweest, ik voelde me daar zo thuis dat ik nooit overwogen heb om staf bij een andere speltak te worden. Ik was 18 jaar en daarmee de jongste in het stafteam. Dit bestond verder uit Emmy, Pim, Joost en Bas. Als jongste en nieuweling keek je voornamelijk mee en ondersteunde vooral. Langzaam begon ook ik programma's te bedenken en mee te organiseren. Vanuit de Scouting regio worden cursussen gegeven om de stafleden op te leiden.

groei

Ik vond het superleuk om leiding te geven. Kinderen die van ravotten hielden, maar waarmee je ook serieuze gesprekken kon voeren over dingen die zij in hun leven tegenkwamen. Je zag ieder kind in de Verkennerstijd een enorme groei doormaken. Een kind dat van de Welpen kwam, was druk met spelen en stoeien, maar op 14-, 15-jarige leeftijd was het een grote jongen die verantwoordelijkheid wilde. Door de jaren groeiden de meeste kinderen op tot assistent-patrouilleleider (APL) of patrouilleleider (PL). Ze kregen verantwoordelijkheden en de zorg voor hun jongere patrouilleleden.

In mijn tweede jaar kwam er een tweede Verkennergroep. Er kwamen heel veel Welpen over en dat paste niet allemaal op de oude vertrouwde maandagavond. Gemma, Mark en Ruud startten daarom de Verkennergroep op vrijdagavond. Er was veel overleg tussen de twee stafteams, soms hadden we gezamenlijke programma's en altijd gingen we op hetzelfde terrein op kamp. Veel praktische zaken konden we dus samen regelen.

druk

Als staf lid heb je het er maar druk mee om iedere week een leuk programma te verzorgen, de verschillende weekenden te organiseren en natuurlijk het zomerkamp. Daarbij komt de organisatie van de overvlieg dag, het totaalweekend, het stafweekend en het vele overleggen zoals met de groepsraad. Gelukkig hadden we toen een mooie en leuke groep stafleden die er graag hun schouders onder zetten. Het kwam erop neer dat je gemiddeld zo'n twee tot drie avonden per week in het clubhuis of daarbuiten met Scouting bezig was. Later werd dit binnen de stafteams ook een punt van discussie. Er kwamen meer stafleden die niet meer zoveel tijd

hadden of wilden maken voor de organisatie.

penningen

Ieder stafteam had een penningmeester. Ik ben dat lange tijd geweest en ik maakte met mijn stafteam een begroting voor het komende jaar en overlegde dit met penningmeester van de groep, Niek. In mijn tijd was er veel discussie tussen de stafteams en het bestuur. De contributie van Scouting was niet hoog, we wilden namelijk laagdrempelig blijven. Maar daar tegenover stond dat je met een beperkt budget een leuk en gevarieerd programma wilde draaien, zowel de groepsavonden als het zomerkamp. Dat vergde veel creativiteit.

Rob Schellekens (links naast de paal) als leider met de Verkenners op het station van Clervaux. (foto: archief Rob Schellekens)

voorbereiding kamp

Ook voor de staf was het zomerkamp het hoogtepunt. Qua organisatie begon je hier doorgaans in februari al mee. Je bedacht een thema, maakte een leuk programma, beschreef dit in een draaiboek, zette een trektocht uit en probeerde de kinderen te enthousiasmeren. Zoals beschreven ben ik tweemaal als lid naar Clervaux geweest. Nu had ik de kans om ook als leiding met een groep Verkenners daarheen te gaan. We schreven de Benedictijner monniken in Luxemburg een briefje in ons beste Frans. En... we kregen hierop een mooi, klein briefje terug dat we welkom waren. De organisatie van het kamp kon hiermee beginnen. Het werd een heel bijzonder kamp.

serieuzer

Toen ik ouder werd, stopten er een paar oudere stafleden en startten er nieuwe. Dat maakt ook dat je rol in het team veranderde, je krijgt meer verantwoordelijkheid, je bent vaker de persoon die de groep aanspreekt als dat nodig is. Je

wordt daardoor minder een speel- en stoeimaatje voor de Verkenners. Dat heeft ook een mooie kant, De Verkenners komen namelijk eerder naar jou met hun serieuze vragen.

(foto: archief Rob Schellekens)

Terugkijkend hebben wij als staf altijd veel verantwoordelijkheid voor de kinderen gevoeld en ons best gedaan om alles zo goed en veilig mogelijk te laten verlopen. Nu ik zelf ik twee kinderen heb, van drie en zes jaar, kijk ik er toch anders naar dan toen. Je beseft nu dat je een heel grote verantwoordelijkheid had tijdens een kamp met 20-25 kinderen.

een dal

In de loop der jaren nam het ledenaantal van de Verkenners en van de Scouting Petrus Dondersgroep af. Bij de Verkenners was dat het meest merkbaar. De twee groepen waren inmiddels weer één groep geworden en ook van deze groep nam het aantal leden af. Als staf-team hebben we verschillende dingen gedaan om te proberen meer leden te krijgen en de groep weer te laten groeien. Vriendjesavonden, reclame en dergelijke. Dat mocht helaas niet baten, er kwamen dat jaar geen Welpen naar de Verkenners en er stopten een paar kinderen. In februari 2007 besloot ik samen met Jordi en Naomi te stoppen. Hendri ging samen met Mark in het nieuwe jaar weer van start met een aantal nieuwe Verkenners. Ik heb me het in die tijd erg aangetrokken dat het ons niet is gelukt. Niet eerder was er in de 65-jarige geschiedenis van de Scouting Petrus Dondersgroep geen Verkennersgroep geweest. Maar gelukkig kwam er weer een. Ik volg ze nu op Facebook en dat maakt me blij.

De STAM en Jeugd- en Jongerencarnaval (JJK)

Er is nog een speltak binnen Scouting waar ik

aan deelnam. Dit is de STAM, waarvan ik op mijn 18e lid werd. De STAM bestond toen uit enkel jongemannen en werd geleid door oubaas Niek. Het grootste doel van de STAM was, naast een hele hoop gezelligheid, het organiseren van het Jeugd- en Jongerencarnaval in de Huif.

Op het hoogtepunt waren we met 14 jonge mannen, dat was echt een leuke tijd om met elkaar op te trekken en te organiseren. Ik heb in die tijd als staf- en Stamlid ontzettend veel geleerd. Ook mijn zus is jarenlang staf bij Scouting geweest en nog regelmatig zeggen we tegen elkaar dat we nu zo goed met verschillende mensen kunnen samenwerken en organiseren, omdat we dat bij Scouting hebben geleerd.

De STAM is eerder uitgebreid beschreven, dus daar ga ik hier niet dieper op in. Uiteindelijk ben ik tot 2008 lid van de STAM geweest. Toen besloot ik te stoppen als actief lid van Scouting en te kijken of er ook een leven buiten Scouting bestond.

De leden van de Stam bij het 44-jarig bestaan van het JJK. (foto archief Niek van den Biggelaar)

Tot slot

Ik ben er erg blij mee dat ik ongeveer 23 jaar lid van Scouting ben geweest. Het mooiste van alles vind ik dat een jeugdvereniging als Scouting de enige sport of vrijetijdsbesteding is die geen wedstrijd is en waar je zeker niet hoeft te winnen. Het gaat om samen te zijn, leuke dingen te doen en veel te leren!

Nu is mijn leven gevuld met andere dingen en is er geen tijd meer voor het draaien van bijvoorbeeld een speltak. Maar dat hoeft ook niet, dat is overgedragen aan andere en jongere mensen. Maar nog steeds drink ik graag met oude Scoutingvrienden een biertje bij een kampvuur.

DE CLUBHUIZEN VAN DE PETRUS DONDRSGROEP

Thijs Braam

1945 – 1963

Het hoofdkwartier van de Gestelse verkennerij was gevestigd in het Patronaat. De eerste vier jaar op het toneel, daarna op de zolder. Begin jaren 60 werd die ruimte door de brandweer afgekeurd; de houten zolder en kap waren brandgevaarlijk.

De inmiddels opgerichte Jeugdraad, met Sjaak van Puijenbroek als voorzitter, maakte plannen voor een nieuw jeugdgebouw. De Petrus Dondersgroep wilde eigenlijk naar de Eikenlaan, vlakbij de gemeentebossen, maar dat vonden degenen die het voor het zeggen hadden te ver van het dorp en de weg er naartoe was te gevaarlijk. In 1961 werd een bouwvergunning verleend aan de Jeugdraad om een jeugdgebouw te bouwen op een braakliggend terrein aan de Robert Baeldestraat, waar de gemeente eigenlijk woningen had willen bouwen.

1963 – 1983

In dat nieuwe jeugdgebouw vond niet alleen de Petrus Dondersgroep onderdak, maar ook Jong Nederland. Iedere vereniging had de helft van het gebouw in gebruik. Het jeugdgebouw werd gebouwd door vrijwilligers, onder andere ouders van de leden, onder auspiciën van bouwbedrijf

van der Linden. Het werd in 1963 geopend.

1983 – heden

Begin jaren 80 zette de gemeente haar idee door om aan de Robert Baeldestraat woningen te bouwen. Jong Nederland was eerder al verhuisd naar het leeggekomen, houten schoolgebouw van de Willem de Zwijgerschool op de hoek Laurierstraat-Seringenlaan. De gemeente liet een nieuw jeugdgebouw bouwen op de plek waar eerder een boerderijtje stond, tussen het hertenkamp (op de hoek Esscheweg-Eikenlaan) en tennisvereniging Thadia. Voor Scouting ging eindelijk de wens in vervulling om naar de Eikenlaan te gaan, vlakbij de gemeentebossen.

Op 20 september 1983 werd het nieuwe clubgebouw geopend. Het werd ontworpen door Frans van Lamoen en gebouwd door bouwbedrijf Valks uit Gemonde. Een ideale plek voor een jeugdvereniging zoals de Petrus Dondersgroep. Maar ook nu zijn er weer plannen van de gemeente om daar woningen te laten bouwen. Er zijn besprekingen gaande met Scouting om te verhuizen naar de laan van Zegenwerp, naar het gebouw dat daar halverwege de jaren 90 werd gebouwd voor Jong Nederland.

De ruimte tussen Patronaat/jongensschool en de Dommel werd door de Petrus Dondersgroep vaak gebruikt voor buitenspelen. Deze foto werd gemaakt op 29 september 1956. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Onder grote belangstelling werd het jeugdgebouw aan de Robert Baaldestraat geopend. Op de foto herkennen we: 1.?, 2.?, 3. Jan van Oploo? 4.?, 5. Hans van Lamoen, 6. Peter Kapteijns?, 7. Jomar Rosier, 8. Henk Maas 9. Berry Hovenier-Cooijmans, 10. Kapelaan Senders?, 11. M. van Buitenen, gemeentesecretaris, 12. Gerrit van Pinxteren, 13. Chris van der Linden (aannemer van het clubgebouw), 14. Ben van Buuren (hopman-oubaas van Scouting), 15. Wim Penning (wethouder), 16. Rinus Bevers (oubaas Scouting), 17. Sjaak van Puijenbroek (voorzitter Jeugdraad), 18. Louis van Ierland (aalmoezenier), 19. ?, 20. Kees van Drunen (kerkbestuur), 21. P. Kamerbeek (burgemeester 1960-1976), 22. J. Burgers (pastoor), 23. Frans Schellekens (hopman Jong Nederland), 24. Kees van Pinxten, 25. Rien Hoezen, 26. Theo van den Heuvel, 27. Corrie Raaymakers, 28. ?, 29. Annie Schellekens, 30. ?, 31. Riet van Boven-van Buuren. (foto: archief Scouting).

Het boerderijtje Eikenlaan 1 werd gesloopt om plaats te maken voor het huidige Scoutinggebouw, dat in 1983 in gebruik genomen werd. (foto's: links BHIC, identificatienummer FOTOSM.1710, rechts: archief Petrus Dondersgroep)

TER AFSLUITING

Matthijs de Laat, voorzitter

Als klein jongetje met een grote broer en zus die wekelijks in een uniform met grijs-rode das naar het clubhuis aan de Robert Baeldestraat fietsten, was ik blij om in 1984 een handgeschreven uitnodiging te krijgen om bij de Welpen te komen kijken.

Al snel had ik mijn eigen groene blouse en groepsdas en kon ik trots beginnen met verzamelen van insignes. En dat doe ik nog steeds.

Bijna gelijktijdig met de ingebruikname van het clubhuis aan de Eikenlaan ben ik ingestroomd als welpje. Via de Verkenners en Rowans ben ik doorgroeid als Stam- en Stafid en tenslotte bestuurslid.

“Laat je uitdagen”

Dit is een treffende slogan van Scouting Nederland. De leden, van elke leeftijd, leren niet alleen allerlei praktische vaardigheden zoals een vuurtje maken, pionieren, de weg vinden door gebruik van kaarten. Ook mentaal worden ze uitgedaagd om een stapje verder te zetten, angsten te overwinnen.

Dat zien we, voelen we en ervaren we. Bijvoorbeeld al pratend over het verleden, kijkend naar oude zwart-wit foto's, en dia's, bladerend in oude logboeken en luisterend naar iedereen die ouder is dan wijzelf. Die ervaringen en verhalen van de oude coryfeeën, geweldig. Maar ook nu, als je het huidige stafteam ziet. De enthousiaste groep vrienden, die met grote regelmaat samenkomen om plezier te hebben en leuke, uitdagende programma's aan te bieden aan de jeugd. Ze delen lief en leed. Ik herinner me, dat we tijdens een zomerkamp eens met enkele verkenners stiekem naar de gidsengroep slopen en toen een eerste prille verkering opdeden. Die verkering heeft geen standgehouden. Maar er zijn er binnen de Petrus Dondersgroep wel

diverse 'Scoutinghuwelijken' gesloten. Zo ver kan de vriendschap gaan.

Trouwfoto van Erna van den Brand, destijds leidster bij de Welpen. Haar man was overigens geen stafid bij Scouting. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

Een weekend bij Scouting

Om een goede kijk op de wereld van Scouting te krijgen, volgt hieronder een beschrijving van wat er in een willekeurig weekend in het clubgebouw gebeurt als we groepen draaien.

vrijdagavond, Scouts, Explorers en Pivo's

Vrijdagmiddag rond de klok van vijf gaat het clubhuis open, enkele stafleden van de Scouts en Explorers komen het clubhuis binnen. Eerder die week is het clubhuis gebruikt voor een vergadering, de kopjes staan afgewassen op het aanrecht. Fijn, er zijn wat koekjes overgebleven.

Gezamenlijk wordt wat gegeten en er is even tijd om tot jezelf te komen; het is altijd haasten als je vanuit de stad waar je studeert tijdens de spits naar Gestel moet reizen. Een bakje koffie en de rest van de staf komt ook binnengedruppeld. De laatste voorbereidingen voor het programma worden gedaan en dan komen de jeugdleden al.

Een opening in uniform, een nette carré, zoals het al 75 jaar gaat. De baret, lange kousen met flosjes en korte broek hebben we overigens allang afgeschafte en ook het weesgegroetje is

niet meer van deze tijd. Verkenner en Gidsen heten Scouts en ze draaien gemengd. Rowans en Sherpa's heten tegenwoordig Explorers en ook die kiezen ervoor om samen te draaien. De blouse hoeft niet per se in de broek, behalve met de dodenherdenking, maar de eerbied voor de vlag en stilte bij de opening blijven.

De jeugd wordt vermaakt met een bosspel, vorige week hebben ze tochttechnieken en wat kapinstructies gehad en volgende week staat een avond 'gamen' op het programma. Bij het sluiten controleren we wie volgende week zijn playstation meeneemt en bij het verlaten van het terrein attenderen we de jongelui op het gebruik van de fietsverlichting. De avond wordt kort geëvalueerd en we plannen een moment om het instructie weekend in elkaar te zetten. We maken een vuurtje in de kampvuurcirkel.

De Explorers hebben boven aan minipionieren gedaan, terwijl de Pivo's een lipdub aan het filmen waren als voorbereiding op het regiofeest. De Explostaff en Pivo's komen ook bij het vuur zitten en het is tijd om samen wat na te babbelen.

Leden van Scouting leren hoe je met balken, touw en lege tonnen een vlot kunt bouwen. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

zaterdagochtend, Bevers

Op zaterdagmorgen komt de Beverstaff naar het clubhuis, er is nog veel te doen voordat de installatie kan beginnen. Als rond het middaguur de kinderen komen, zijn ze allemaal gespannen, enthousiast en nieuwsgierig. We beginnen met wat kleine spelletjes, waar de kinderen leren elkaar te vertrouwen en waar de jongste leden zichzelf mogen bewijzen. Na een glaasje drinken en wat lekkers komen de ouders en broertjes en zusjes om getuige te zijn van het officiële gedeelte van de installatie. Als voorzitter kom ik een kort verhaaltje houden en leg uit welke insignes op de rode blouse komen. Dan is

het feest, de Bevers zijn compleet en iedereen hoort erbij. Trots dragen ze de grijs-rode groepsdas, het rode vlak op de linkerschouder, net als iedereen van de Petrus Dondersgroep.

zaterdagmiddag, Welpen

De welpengroep in het voorjaar van 2019. (foto: archief Petrus Dondersgroep)

De Welpenstaff zit dan al een tijdje in het staflokaal, want op zaterdagmiddag is het razend druk; de Bevers en Welpen kruisen elkaar bij de kapstok en de fietsenstalling. Leuk, want de oudere Bevers leren de Welpen zo al een beetje kennen; volgend jaar krijgen zij ook zo'n groene blouse.

De Welpen leren al de grondbeginselen van discipline: ze mogen zelf bij het openen de vlag hijsen en weten wanneer ze goed naar de staf moeten luisteren. Vandaag staat Levend Stratego op het programma, altijd leuk! Dus snel naar het bos. Er komen twee oud stafleden een post bemannen; (G)oude handjes noemen we die, ze steunen de stafleden op aanvraag met fysieke hulp of kennis. Leuk om ze weer eens te zien en fijn dat ze komen helpen. De (G) oude handjes vervangen twee stafleden, die op training zijn. Die leren daar wat kamperen met kinderen inhoudt en welke verantwoordelijkheden en risico's je wél of juist niet moet nemen. De Welpen sluiten de middag af met Hollandse Leeuwen: ravotten op het veld en fysiek bezig zijn met jezelf en elkaar. Ook de Welpenstaff praat na het groepsdraaien over wat er goed ging en wat verbeterd kan worden.

zaterdagavond, Stam en Plusscouts

Dan komen een paar volwassen kerels het clubhuis in gelopen met warme pizza. Tijd om te eten voordat we Stam gaan draaien. Er wordt

koffiegezet en ze ploffen op de bank en een voor een komen ook de Pivo's binnen. Het wordt gezellig druk. Deze week hebben de STAM en Pivo's samen programma: een spelletje Catan, gevolgd door Dixit. Om half acht komen ook de Plusscouts binnen, die creatief aan de slag gaan met het versieren van de kastenwand. Rond de klok van half elf komt de STAM hen helpen, de muziek gaat harder en er wordt wat gedronken. Even opruimen en dan gezamenlijk op de fiets naar het dorp.

Scout ben je overal

De diverse leden en stafleden zien elkaar ook buiten het groepsdraaien. Er is veel ruimte voor ontspanning. Naast de serieuze taak als staf lid, is het vooral ontspannend om scout te zijn; je wordt lid van de Scouting Petrus Dondersgroep omdat je het leuk vindt. Je leert mensen kennen, je doet bewust en onbewust kennis op. Die kennis gebruik je en deel je ook in het dagelijks leven. Binnen het dorp als je ander vrijwilligerswerk doet, maar ook op school of op je werk. Mensenkennis, inlevingsvermogen zijn net als feedback geven en ontvangen heel bruikbare vaardigheden, die je van jongs af aan traint binnen de veilige omgeving die Scouting biedt. En daar bovenop een rugzak vol praktische kennis en inzichten, die in het dagelijks leven enorm van pas komen en waarmee je jezelf positief kunt onderscheiden.

We vervullen een maatschappelijke functie terwijl we er veel plezier aan beleven. Scoutingleden zijn herkenbaar aan het uniform, dat we met trots dragen en vaak zijn we zichtbaar aanwezig bij officiële gebeurtenissen in het dorp. Onze leden en stafleden zijn vaak ook actief binnen andere vrijwilligersorganisaties, zoals (Jeugd) carnaval, Mini Gestel, Stichting Duizendpoot, de

Op de voorgrond de jubileumboom, die Scouting geplant heeft langs de fietspad van het centrum naar het gemeentehuis. (foto: heemkundevereniging, Thijs Braam)

natuurspeeltuin of als collectant. Scoutingleden staan midden in de maatschappij.

Vandaar dat we aan de Gestelse gemeenschap een jubileumboom hebben aangeboden, die tussen de Meander en de Dommel, tegenover de natuurspeeltuin staat. We vertrouwen erop dat deze inlandse esdoorn nog vele generaties Scoutingleden meegaat.

Op naar de toekomst

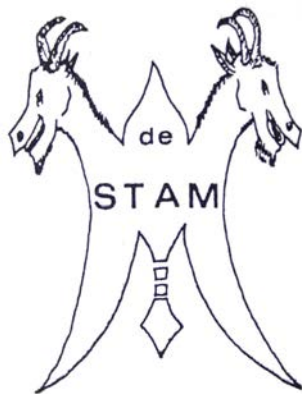
Nu ik dit als voorzitter schrijf, in het voorjaar van 2020, zijn we met de gemeente in gesprek over een verhuizing naar de laan van Zegenwerp. Hoewel de gemeentebossen deel zijn geworden van het DNA van Scouting Petrus Donders, zien we verschillende nieuwe en uitdagende mogelijkheden op de nieuwe locatie. Midden in het dorp en midden in de maatschappij. Met het voortzetten van de tradities en gebruiken binnen de Petrus Dondersgroep kunnen we het voortbestaan van de vereniging garanderen. Er is veel ruimte voor moderne inbreng; naast kaart en kompas gebruiken we de GPS, koken op houtvuur is onder de naam bushcraft een moderne activiteit en ook scouts kunnen prima een potje gamen. Onze mobiele telefoon laden we op met een zonnepaneel op onze rugzak, we laten ons uitdagen midden in de natuur.

We mogen de bestuurs- en stafleden van de afgelopen 75 jaar dankbaar zijn. Dankzij hen zijn we gegroeid naar wie we zijn. Maar ook de leden van morgen, overmorgen en daarna zijn we nu al dank verschuldigd. Dankzij hen kunnen we blijven evolueren en samen de jeugd een geweldige tijd en een uitdagende hobby bieden.

Scouting Petrus Donders, traditie met toekomst.

Op deze pagina van linksboven naar rechtsonder: Een zogenaamde hudo (Houd Uw Darmen Open), de Explo's in 2019, de STAM in 2013 bij het 54-jarig bestaan, het eerste logo van de STAM en Scouting bij de dodenherdenking in 2019. (foto's: archief Petrus Dondersgroep)

